SWEDISH MUSICAL LEVANDE MUSIKARV HERITAGE

LAURA NETZEL

1839–1927

Trio

för piano, violin & cello

Trio

for Piano, Violin & Cello

Opus 78

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Solveig Wikman

Levande Musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande Musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Textredaktör/Text editor: Erik Wallrup
Redaktör/Editor: Magnus Svensson

Levande Musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 528/Edition no. 528
2014
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
ISMN 979-0-66166-024-8

Levande Musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Svenska Litteratursällskapet i Finland och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

TRIO.

N. LAGO, Op. 78.

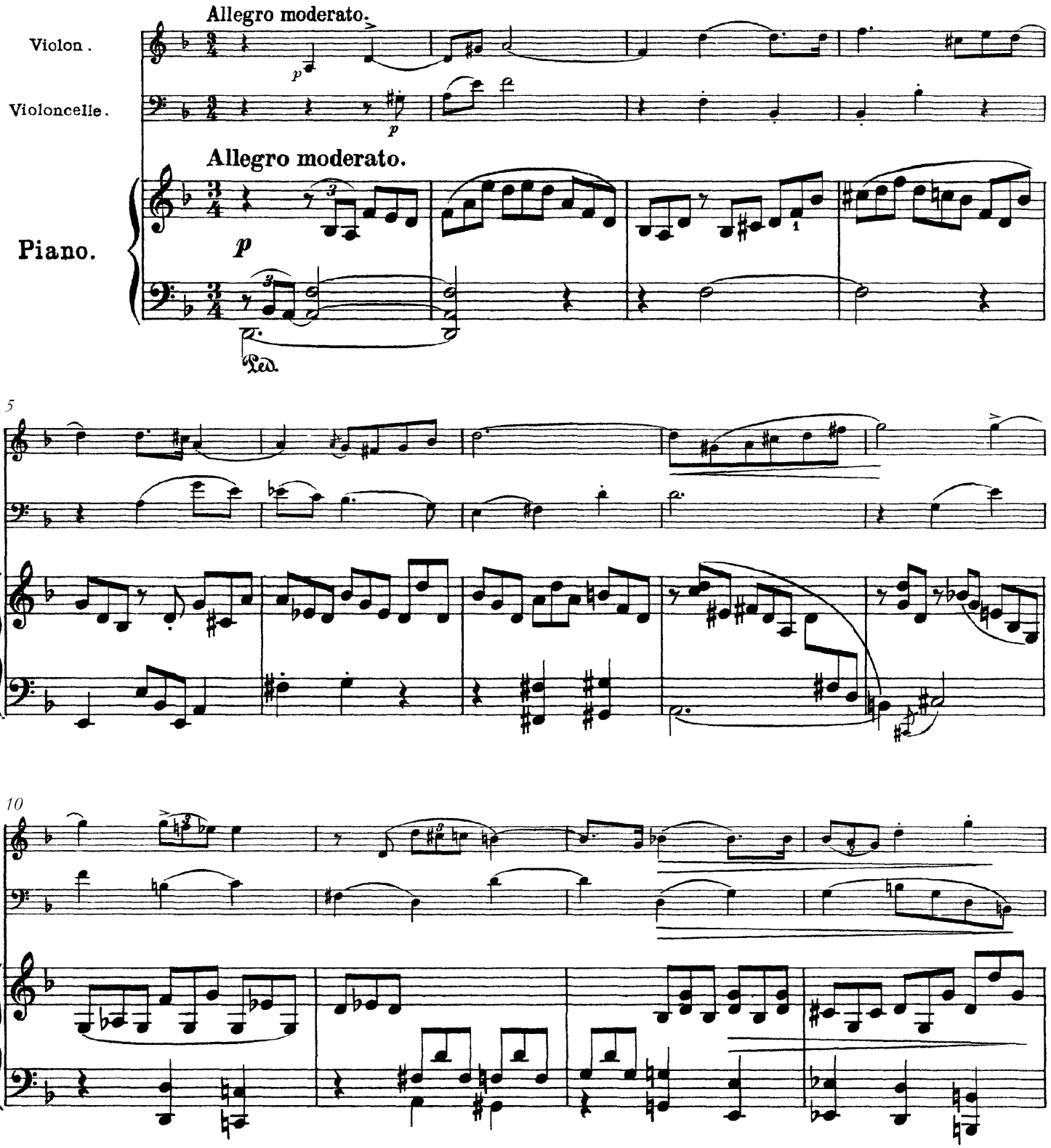

Swedish Musical Heritage, Kungl. Musikaliska akademien, Stockholm 2013. Public domain. www.levandemusikarv.

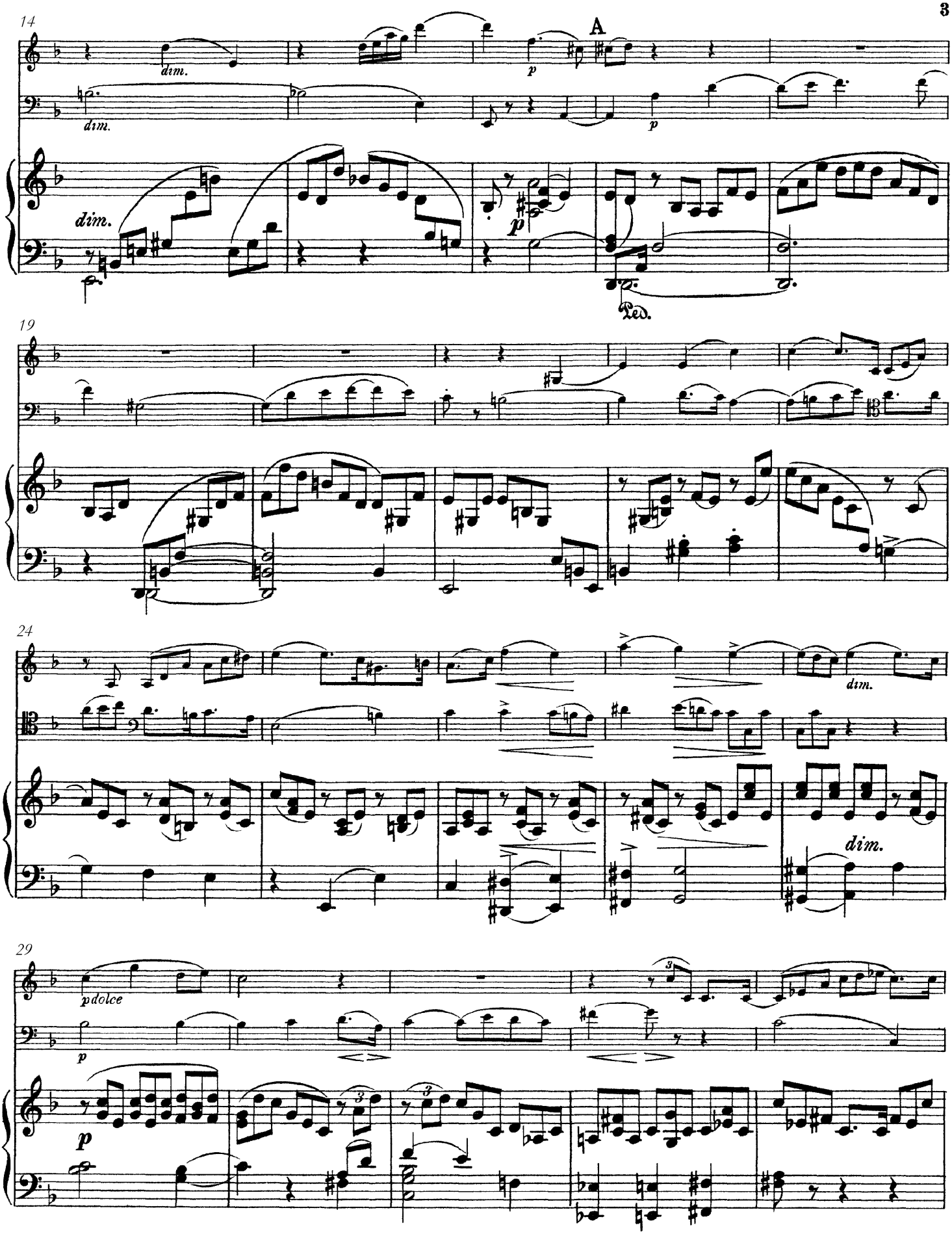
14
A
dim.
p
Ped.
19
24
dim.
29
pdolce

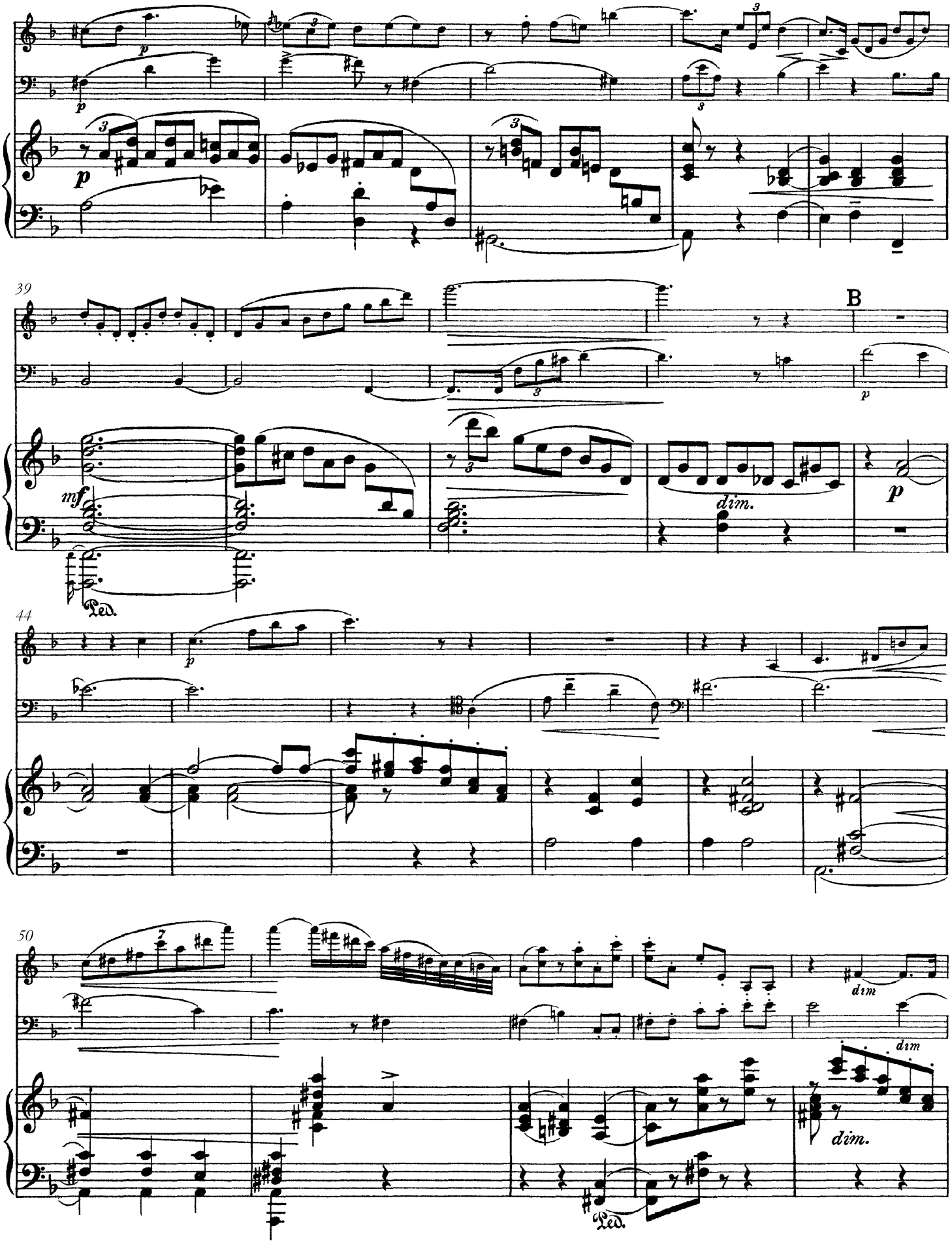
p
p
p
39
B
p
mf
dim.
p
Ped.
44
p
50
dim
dim
dim.
Ped.

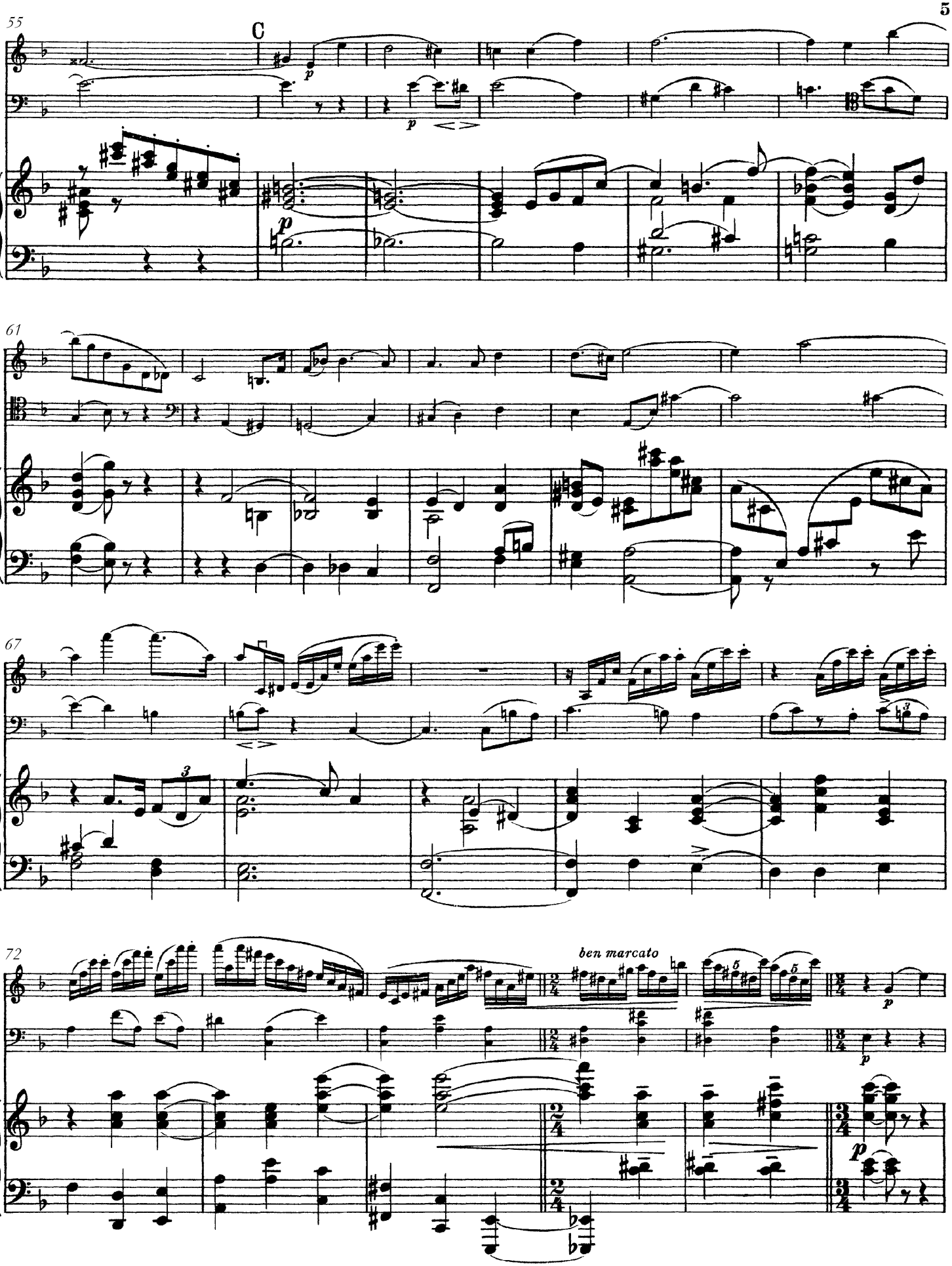
55
C
p
p
61
67
72
ben marcato
p
p

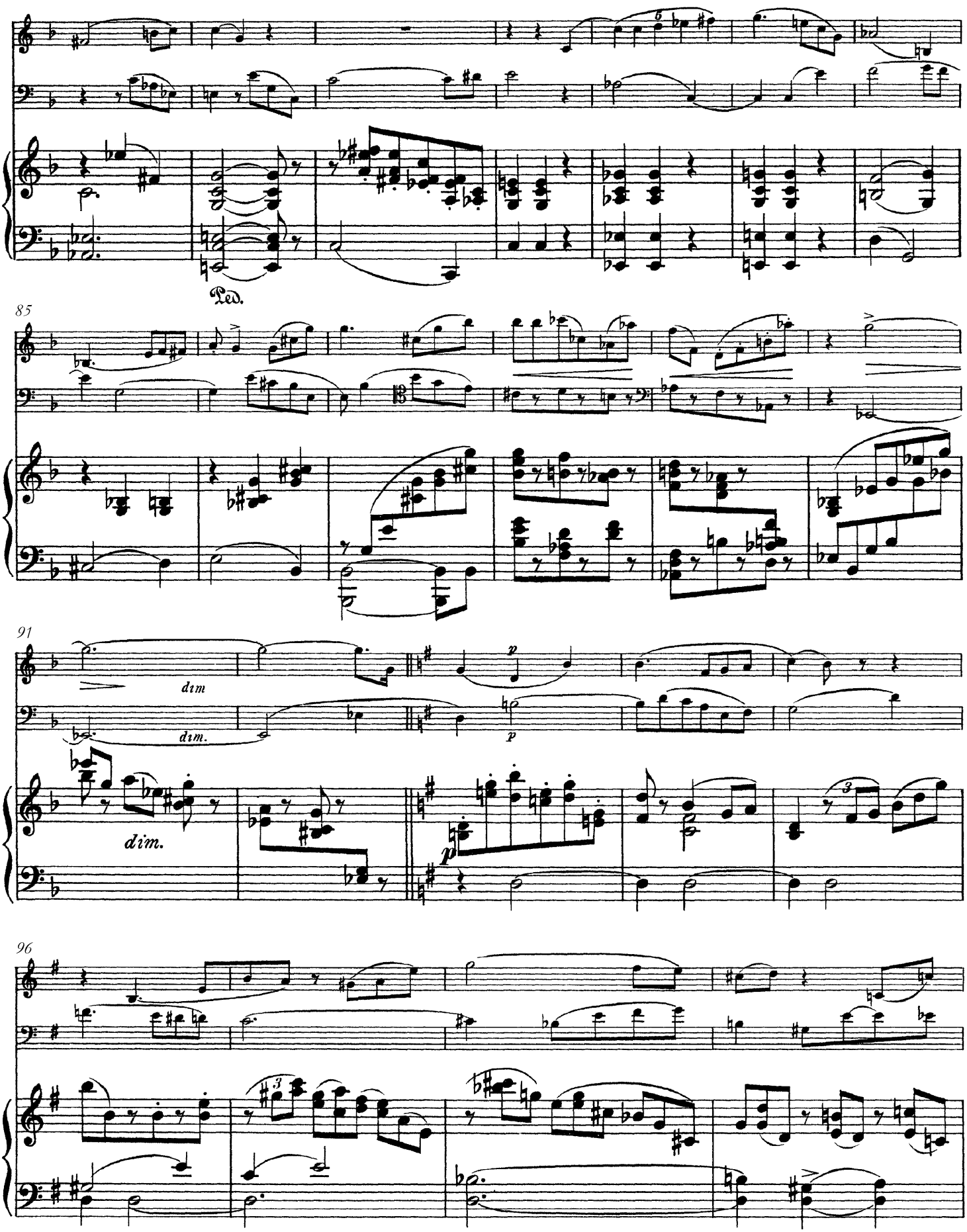
Ped.
85
dim
dim.
dim.
91
96

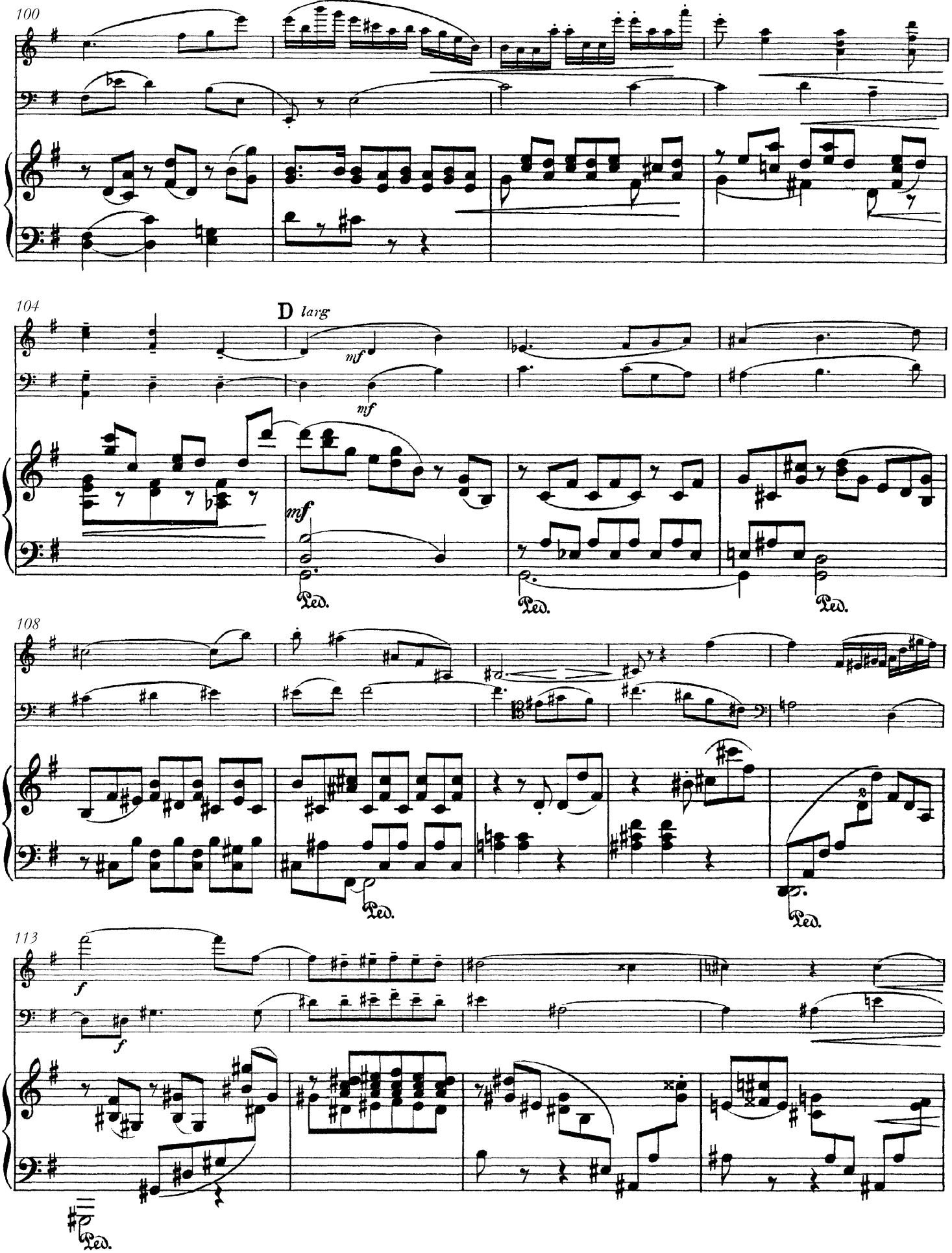
100
104
D largo
mf
mf
mf
Ped.
Ped.
Ped.
108
Ped.
Ped.
113
f
f
Ped.

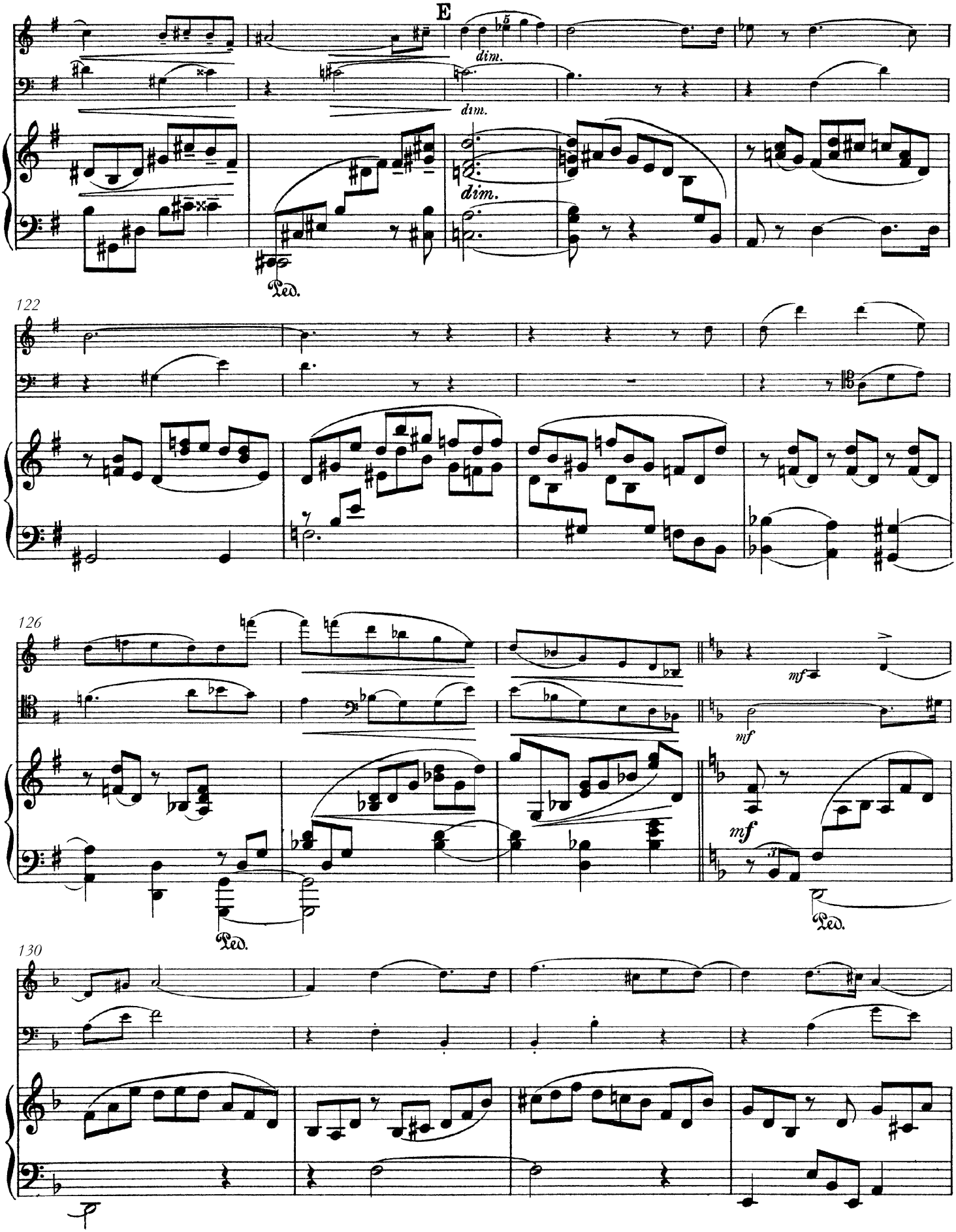
E
dim.
dim.
dim.
Ped.
122
126
mf
mf
mf
Ped.
Ped.
130

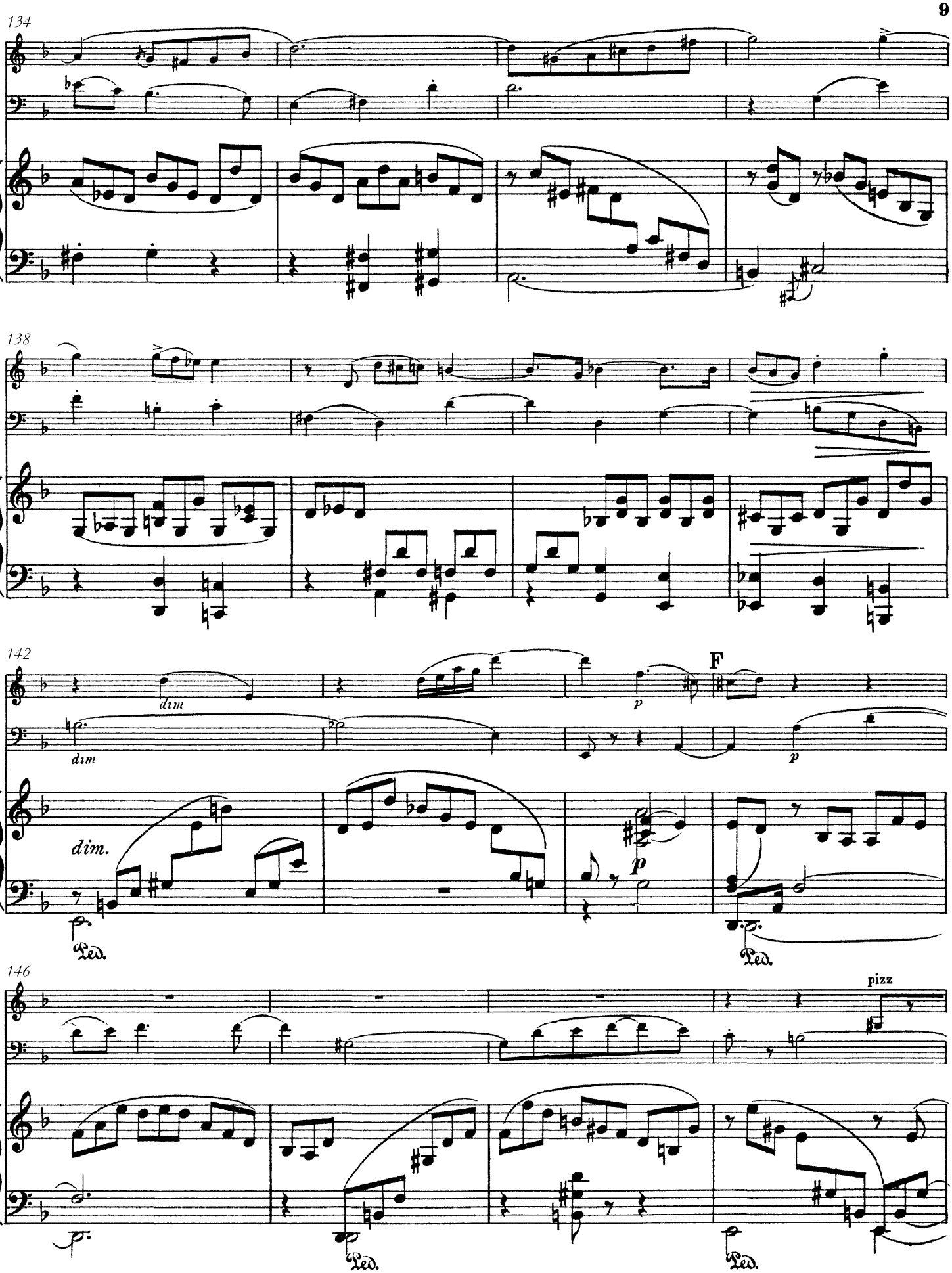
134
138
142
dim
dim
dim.
F
p
p
p
Ped.
Ped.
146
pizz
Ped.
Ped.

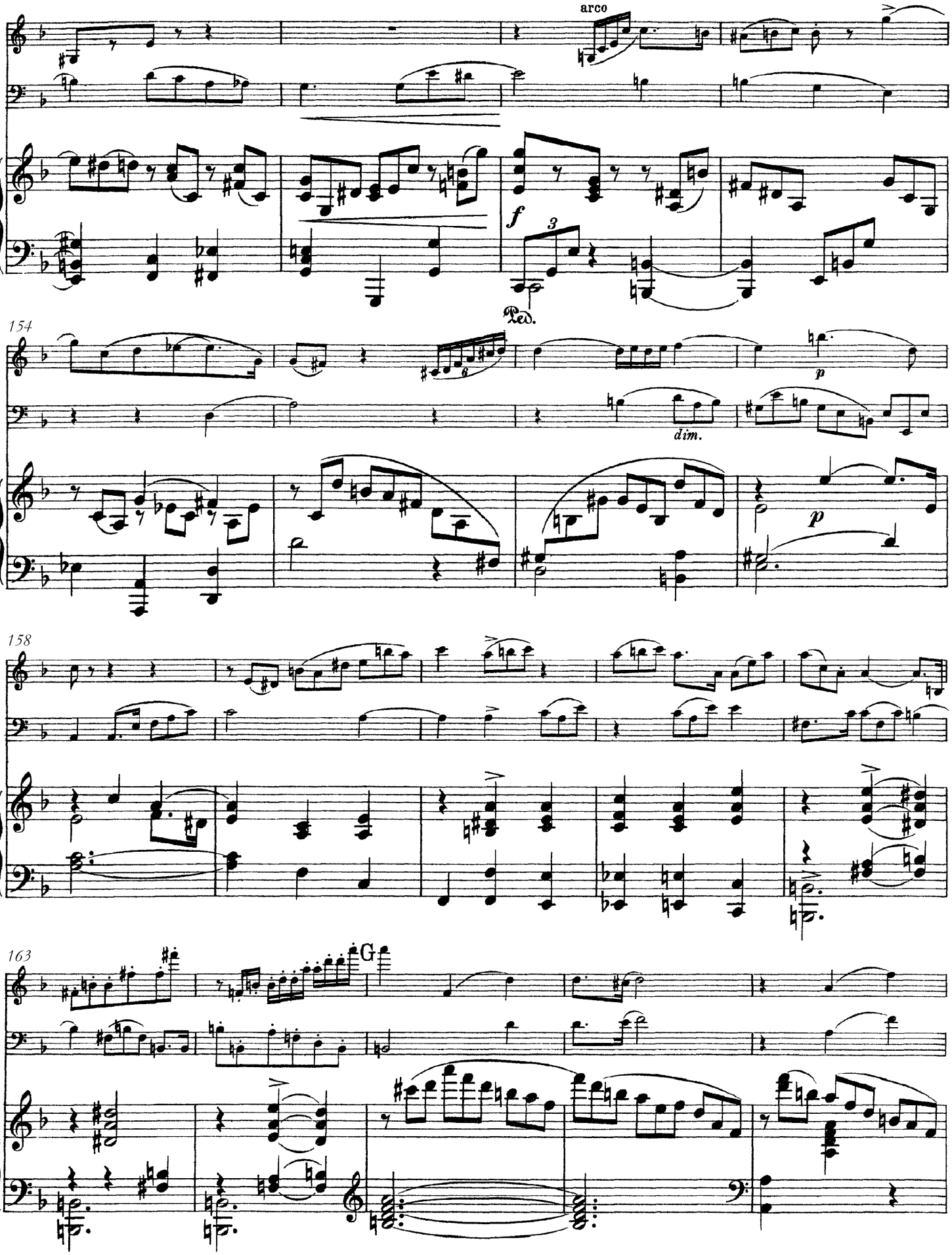
arco
f
3
Ped.
154
p
dim.
p
158
163
G

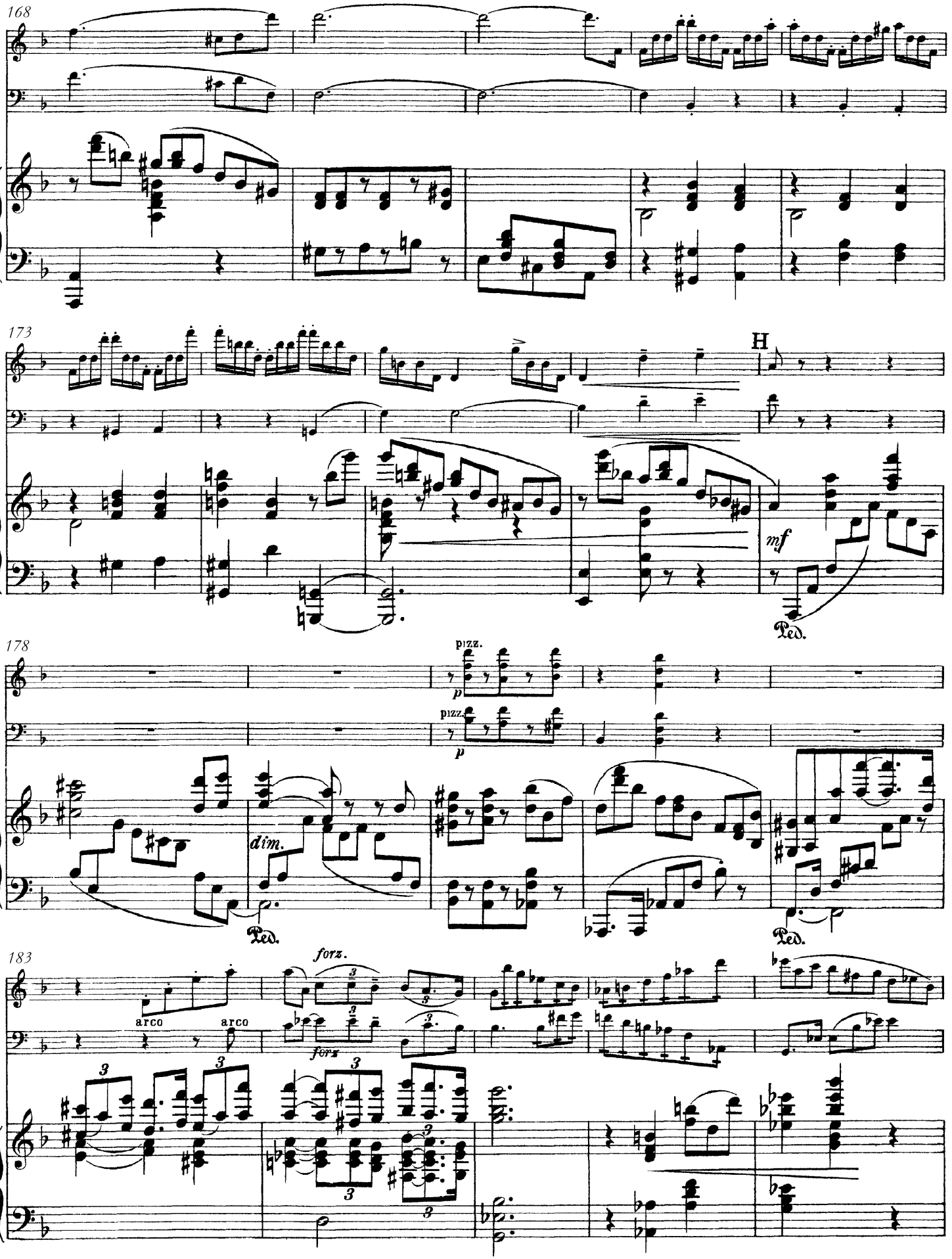
168
173
H
mf
Ped.
178
pizz.
p
dim.
Ped.
183
arco
forz.

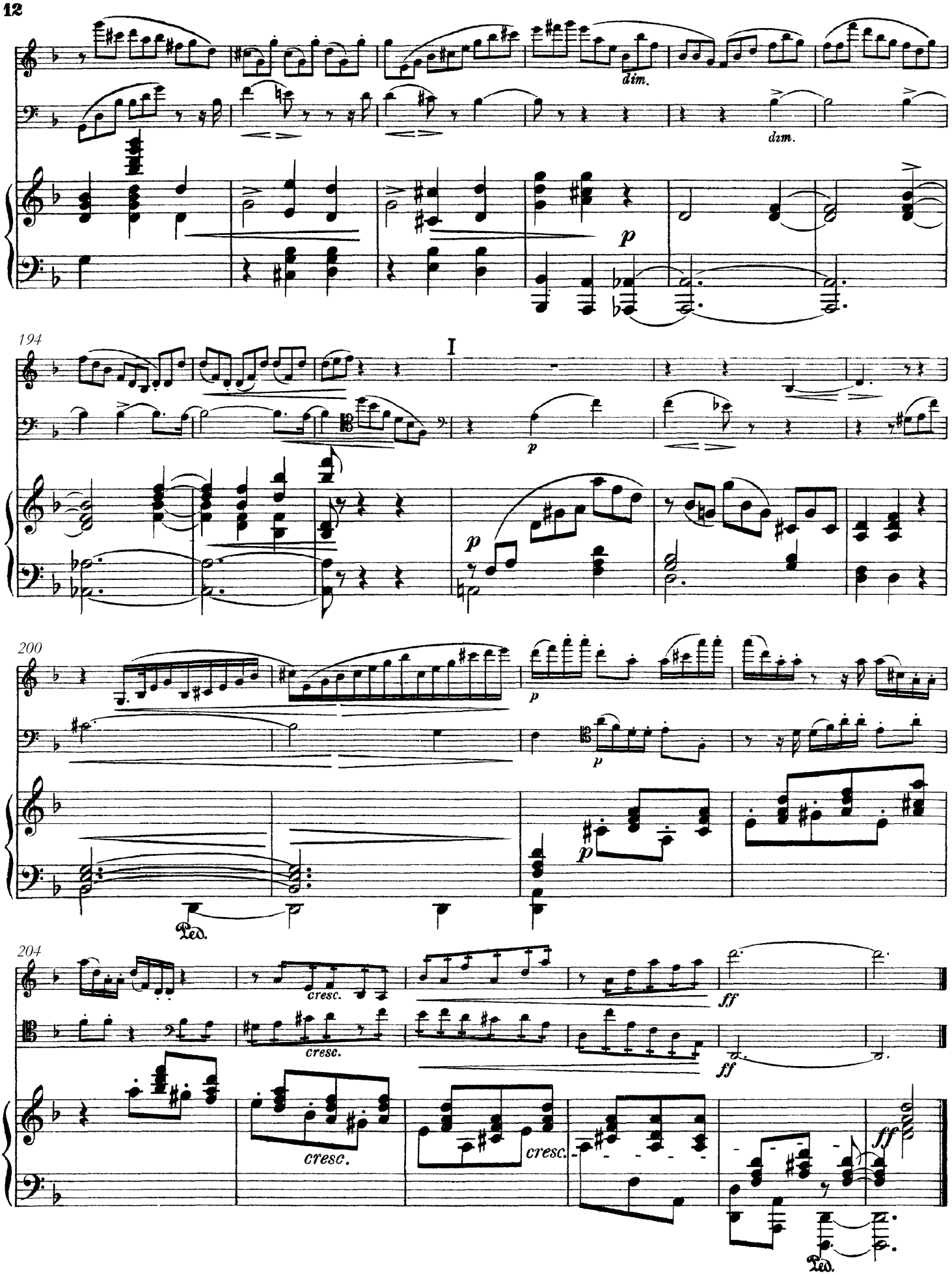
dim.
dim.
p
194
I
p
p
200
p
p
Ped.
204
cresc.
cresc.
cresc.
ff
ff
ff
Ped.

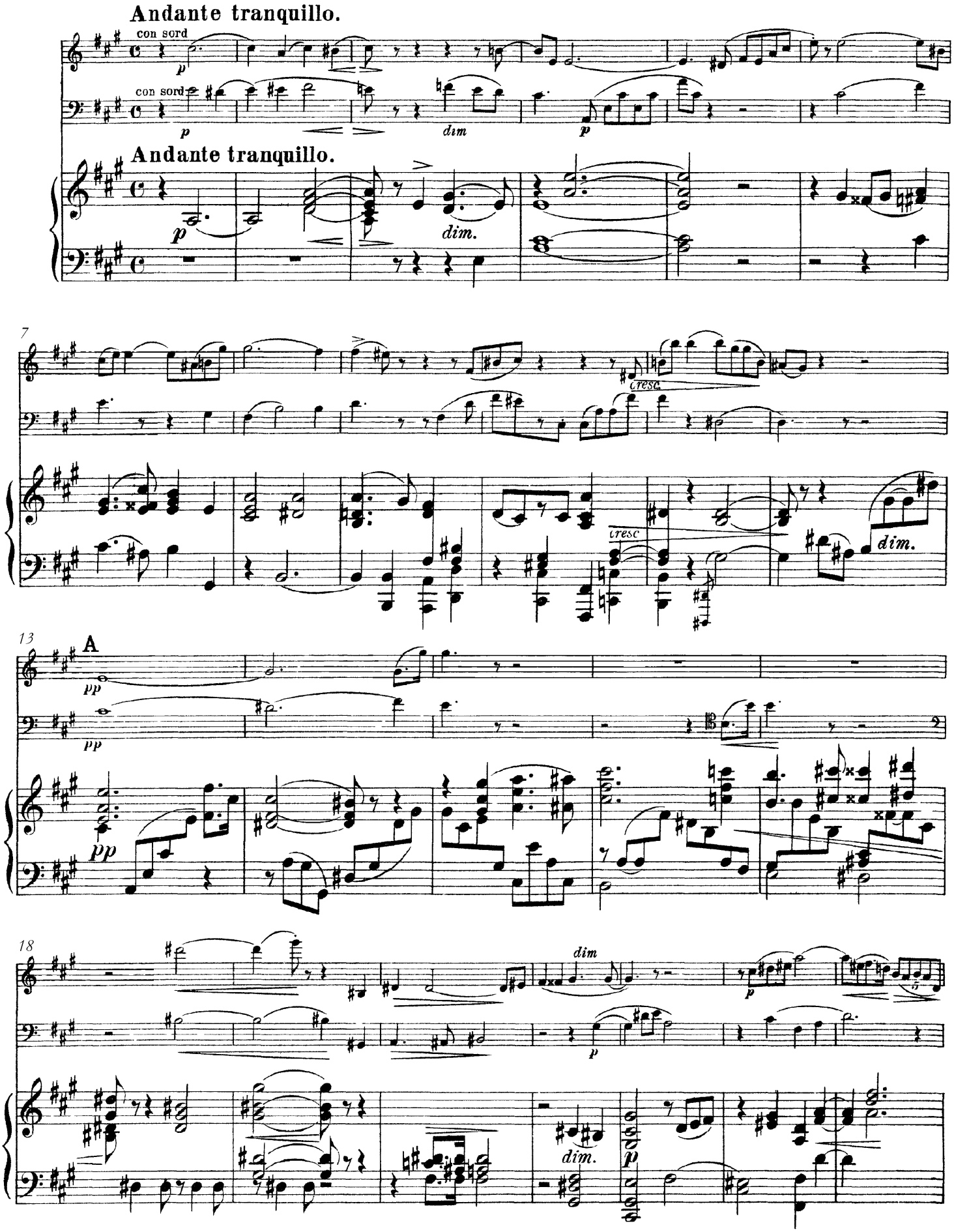
Andante tranquillo.
con sord
p
dim
Andante tranquillo.
dim.
7
cresc
cresc
dim.
13
A
pp
18
dim
dim.

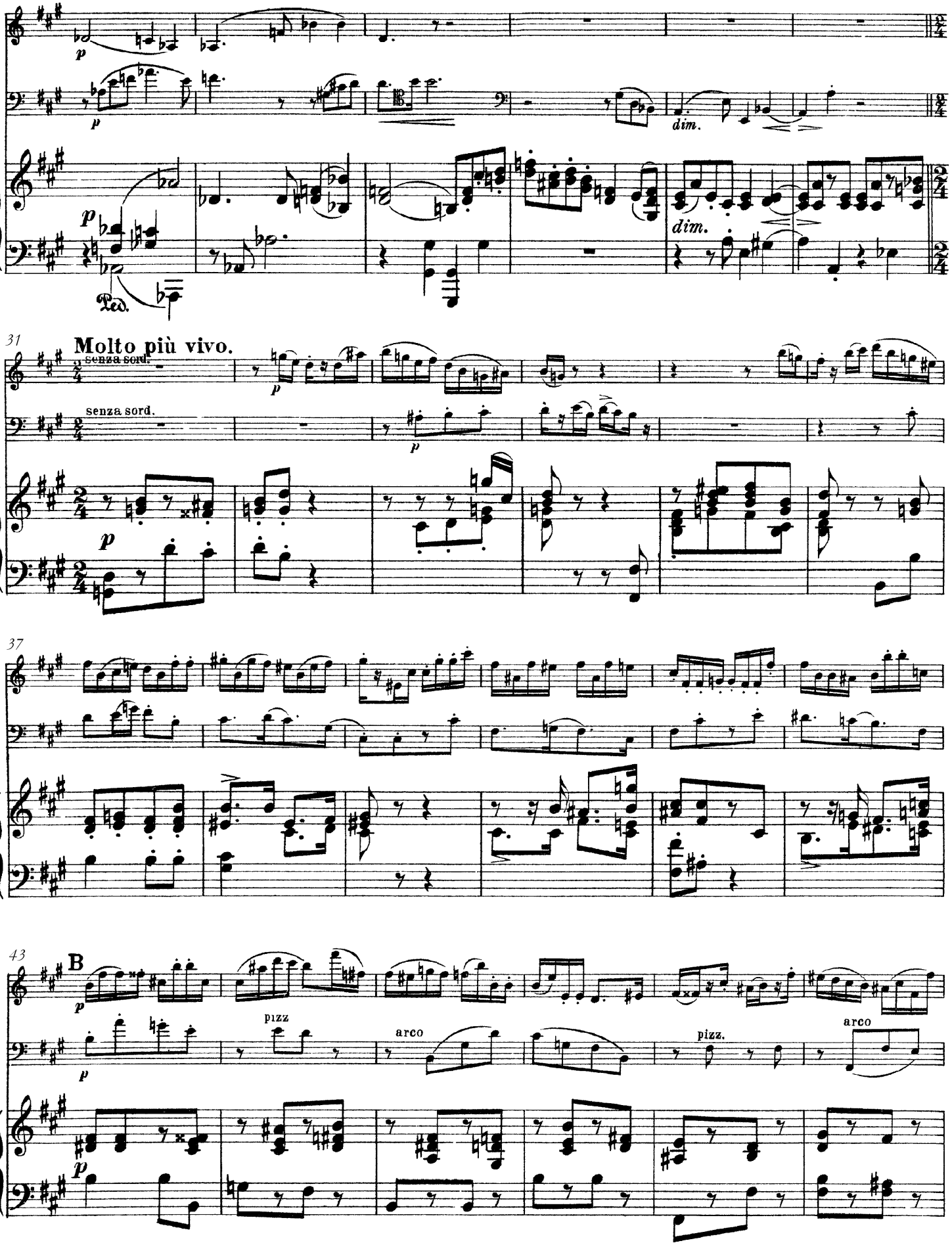
p
dim.
Ped.
31
Molto più vivo.
senza sord.
37
43
B
pizz
arco
pizz.
arco

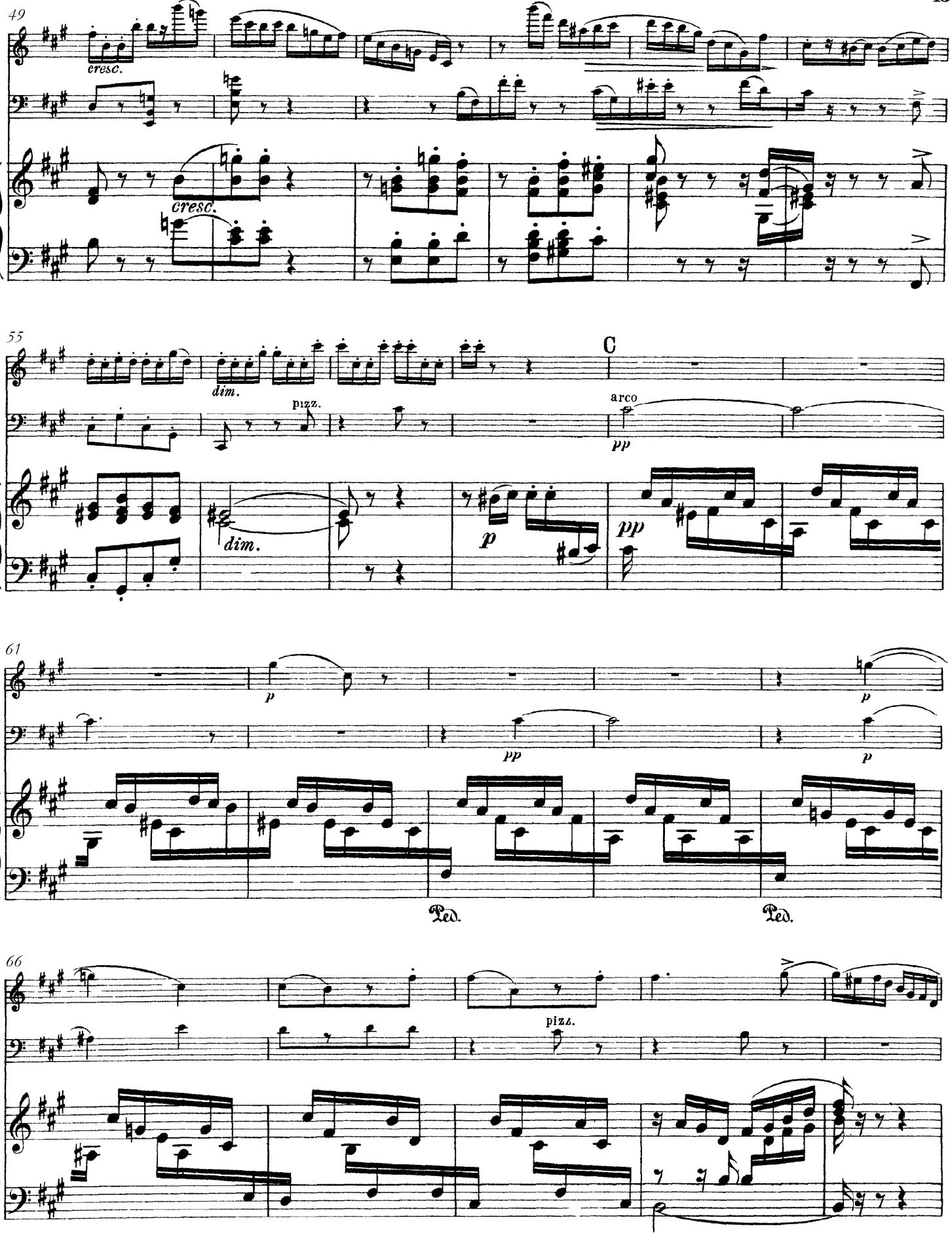
49
cresc.
cresc.
55
dim.
pizz.
C
arco
pp
dim.
p
pp
61
p
pp
p
Ped.
Ped.
66
pizz.

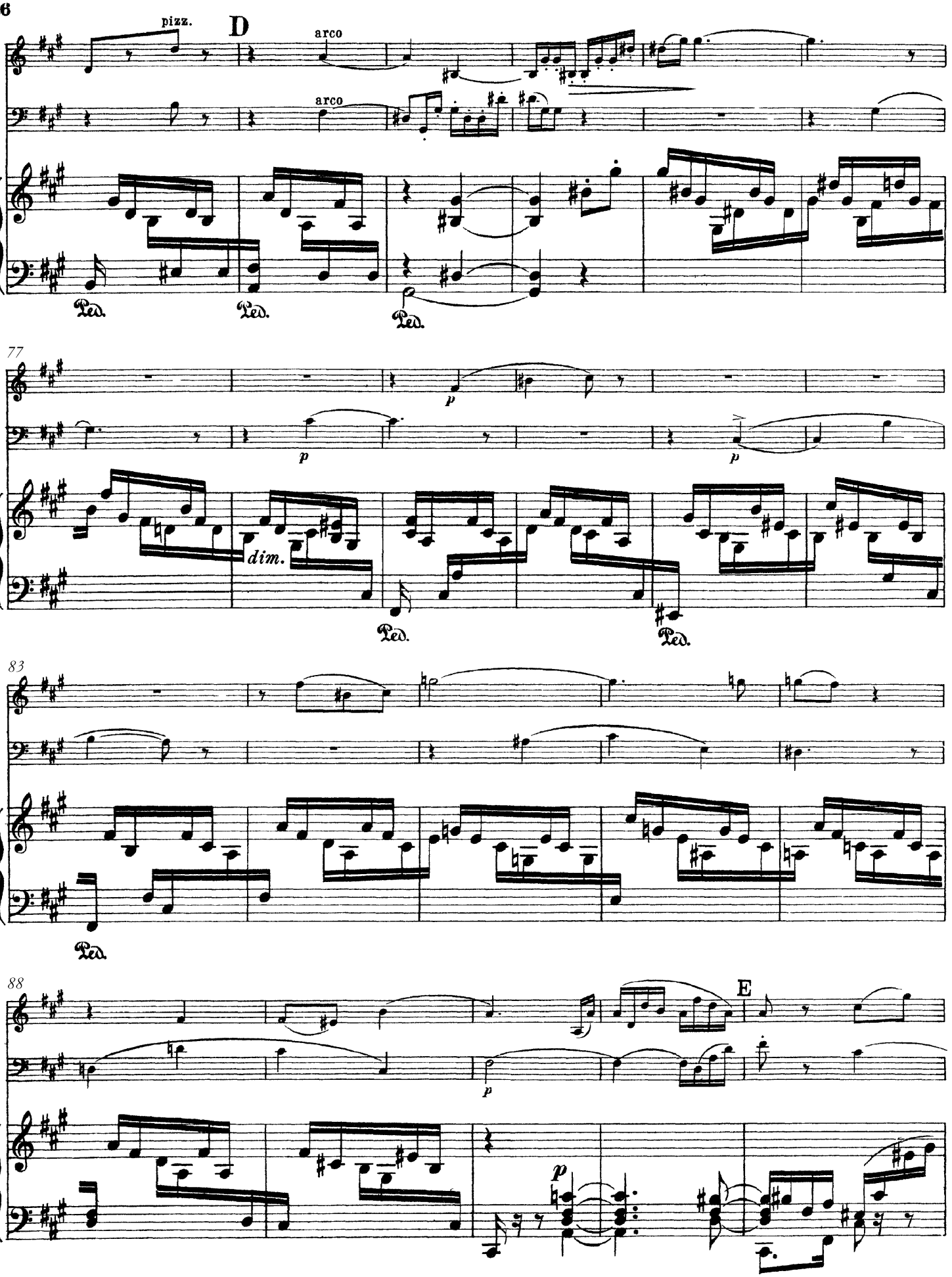
pizz.
D
arco
arco
Ped.
Ped.
Ped.
77
p
p
p
dim.
Ped.
Ped.
83
Ped.
88
E
p
p

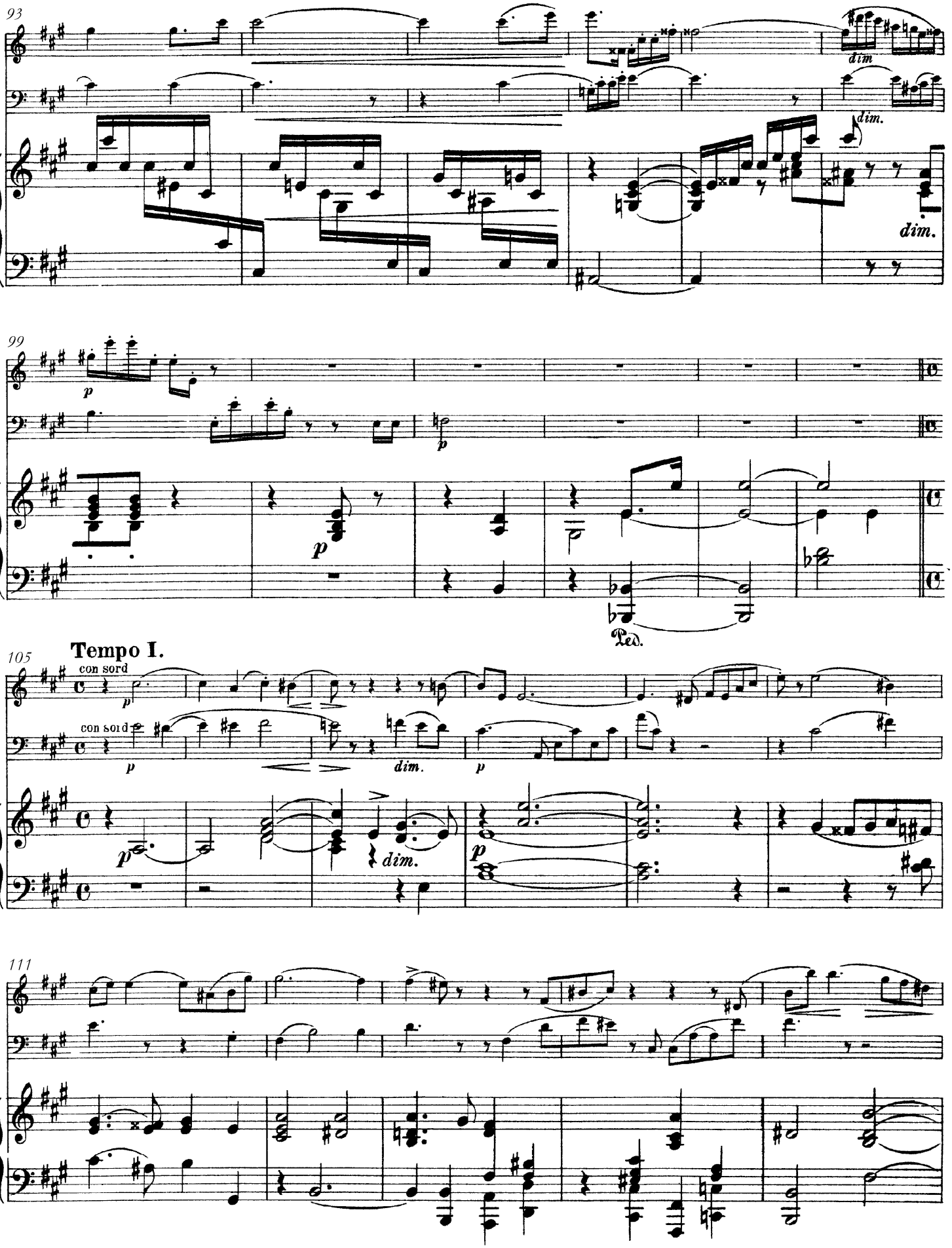
93
dim
dim.
dim.
99
p
p
p
Ped.
105
Tempo I.
con sord
p
con sord
p
dim.
p
p
dim.
111

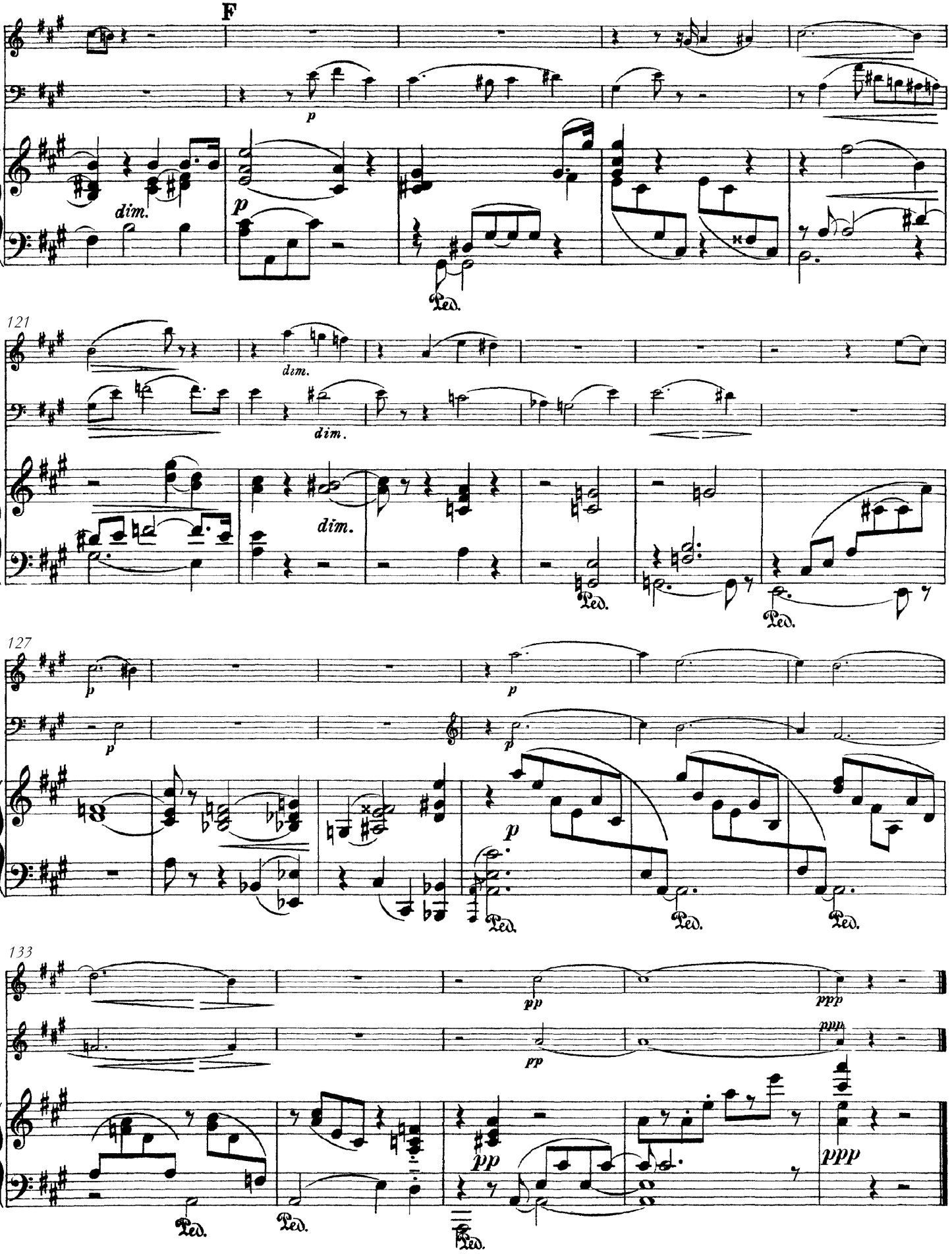
F
p
dim.
Ped.
121
dim.
127
133
pp
ppp

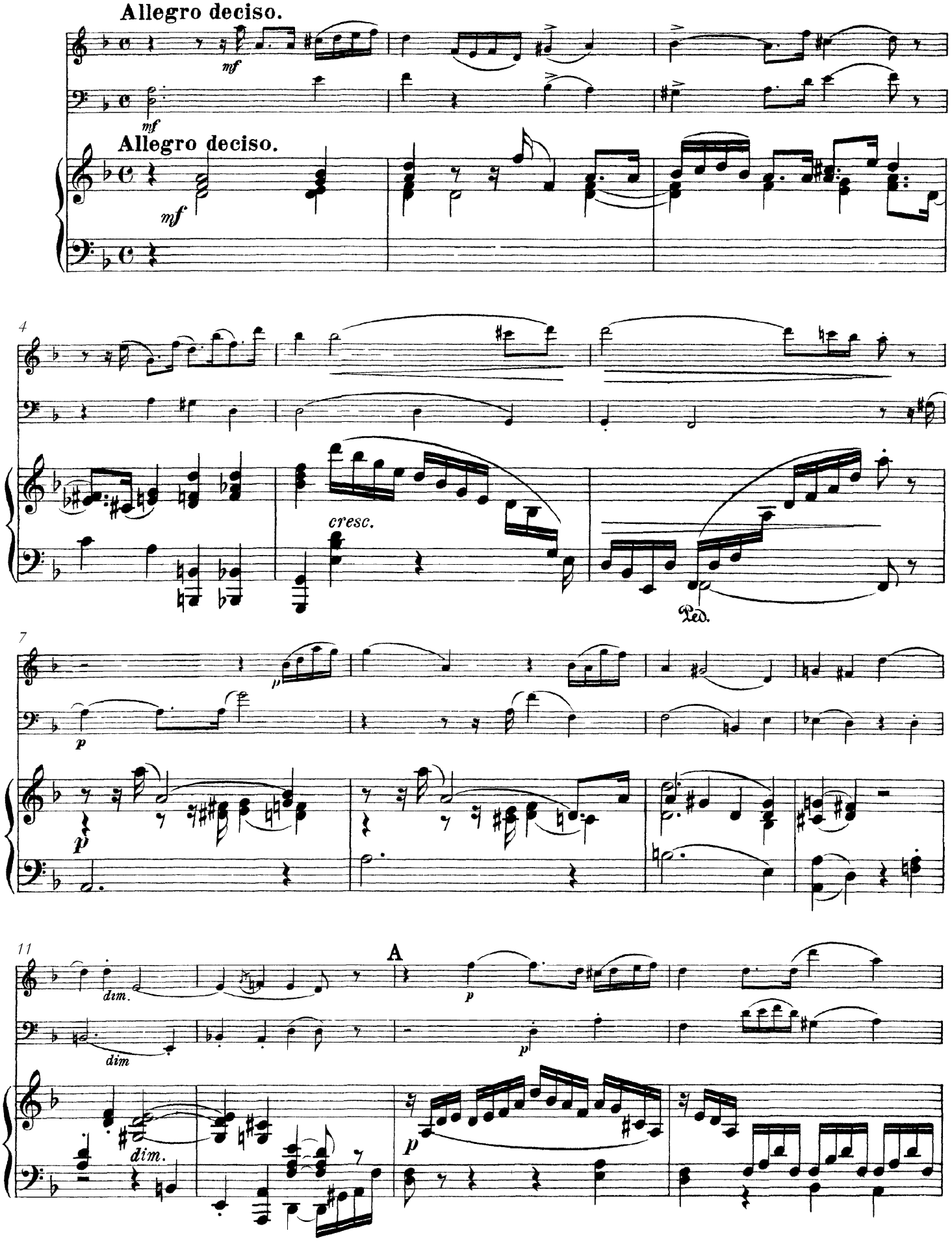
Allegro deciso.
mf
Allegro deciso.
mf
4
cresc.
Ped.
7
p
p
11
dim.
dim
dim.
A
p
p
p

Ped.

18

*

22

Ped.

25

B

* Part. korrigerat från i enlighet med Vl.

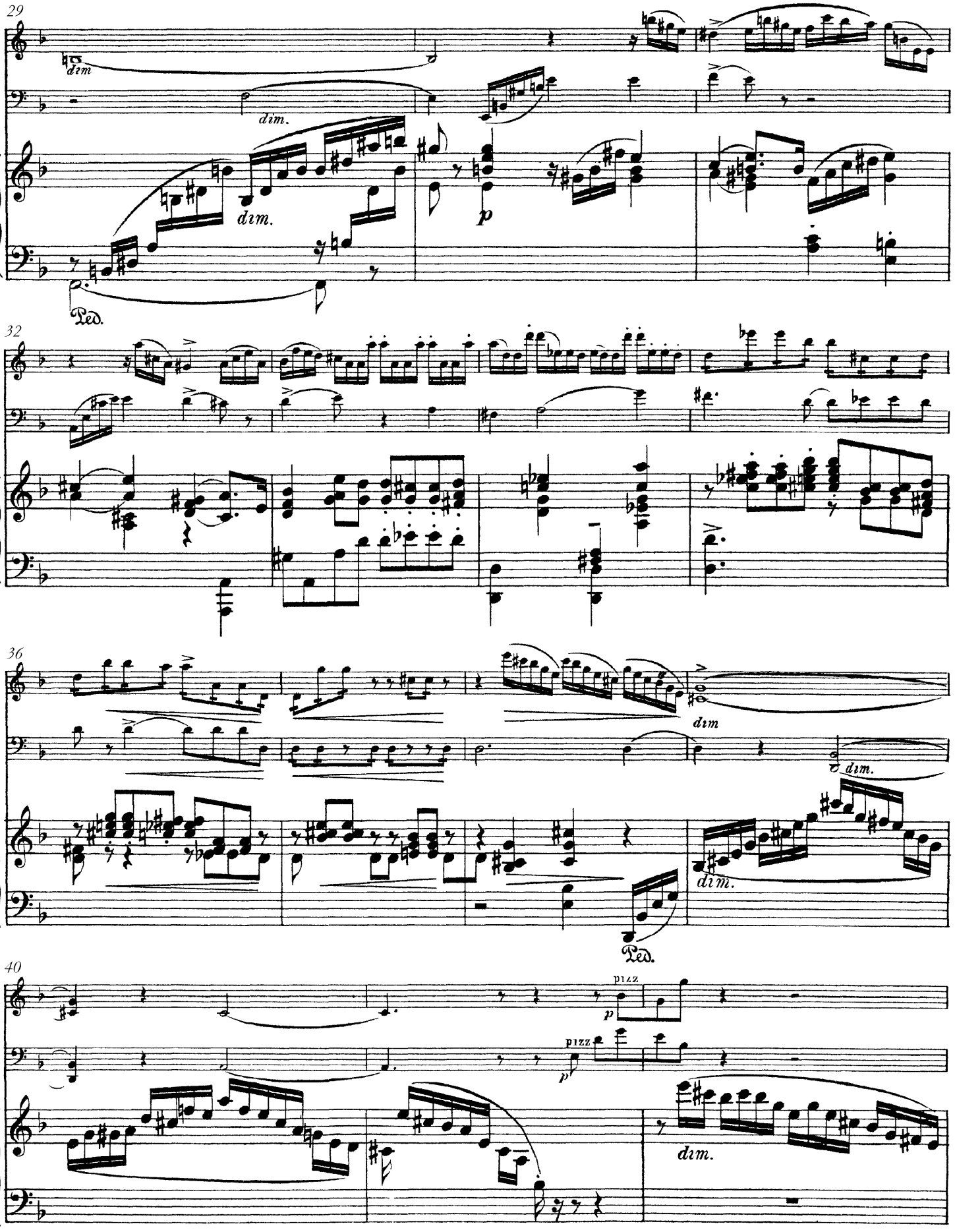
29
dim
dim.
dim.
p
Ped.
32
36
dim
dim.
dim.
Ped.
40
pizz
p
pizz
p
dim.

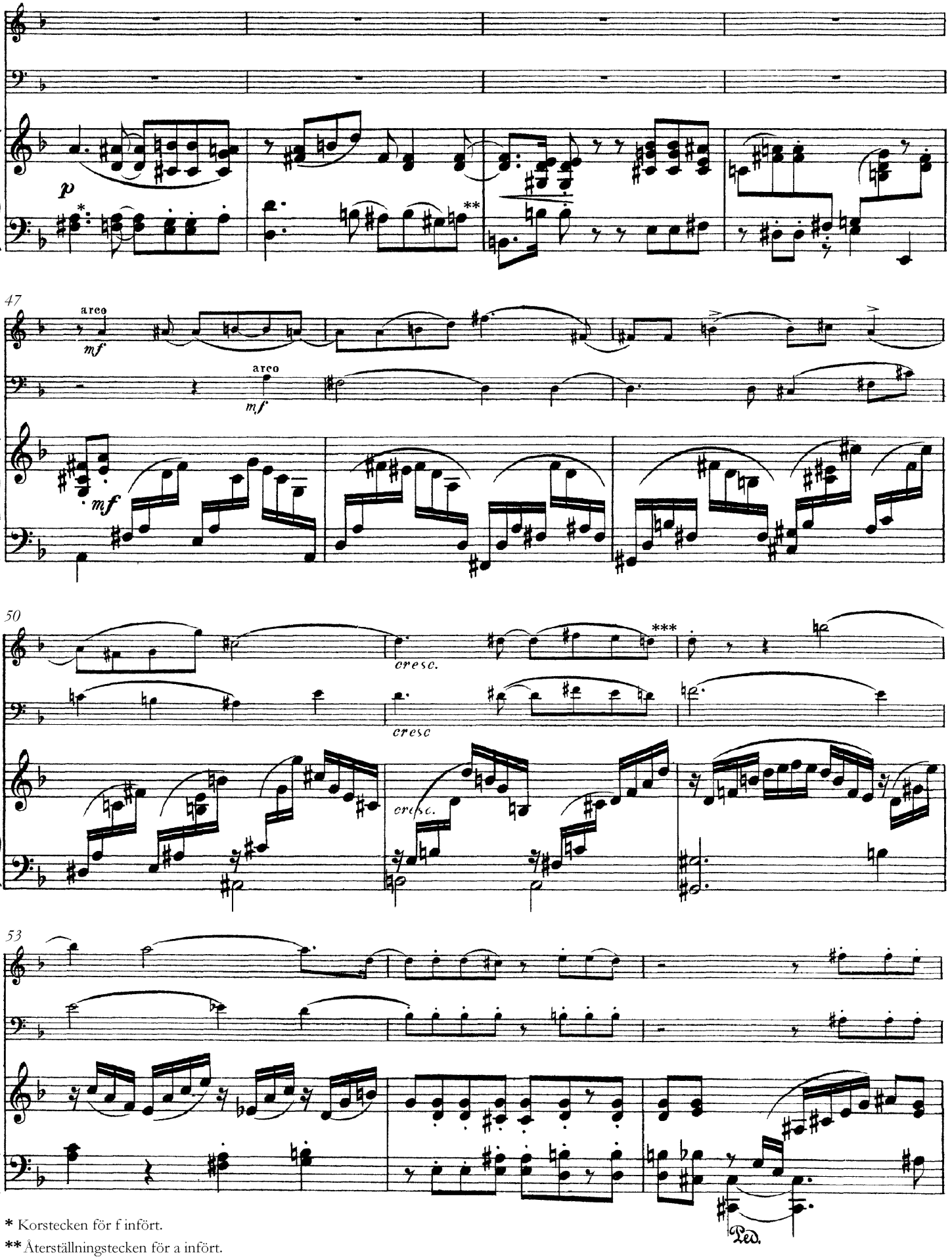

* Korstecken för f infört.

** Återställningstecken för a infört.

*** Återställningstecken för stråkstämmornas sista 8-del tillagt.

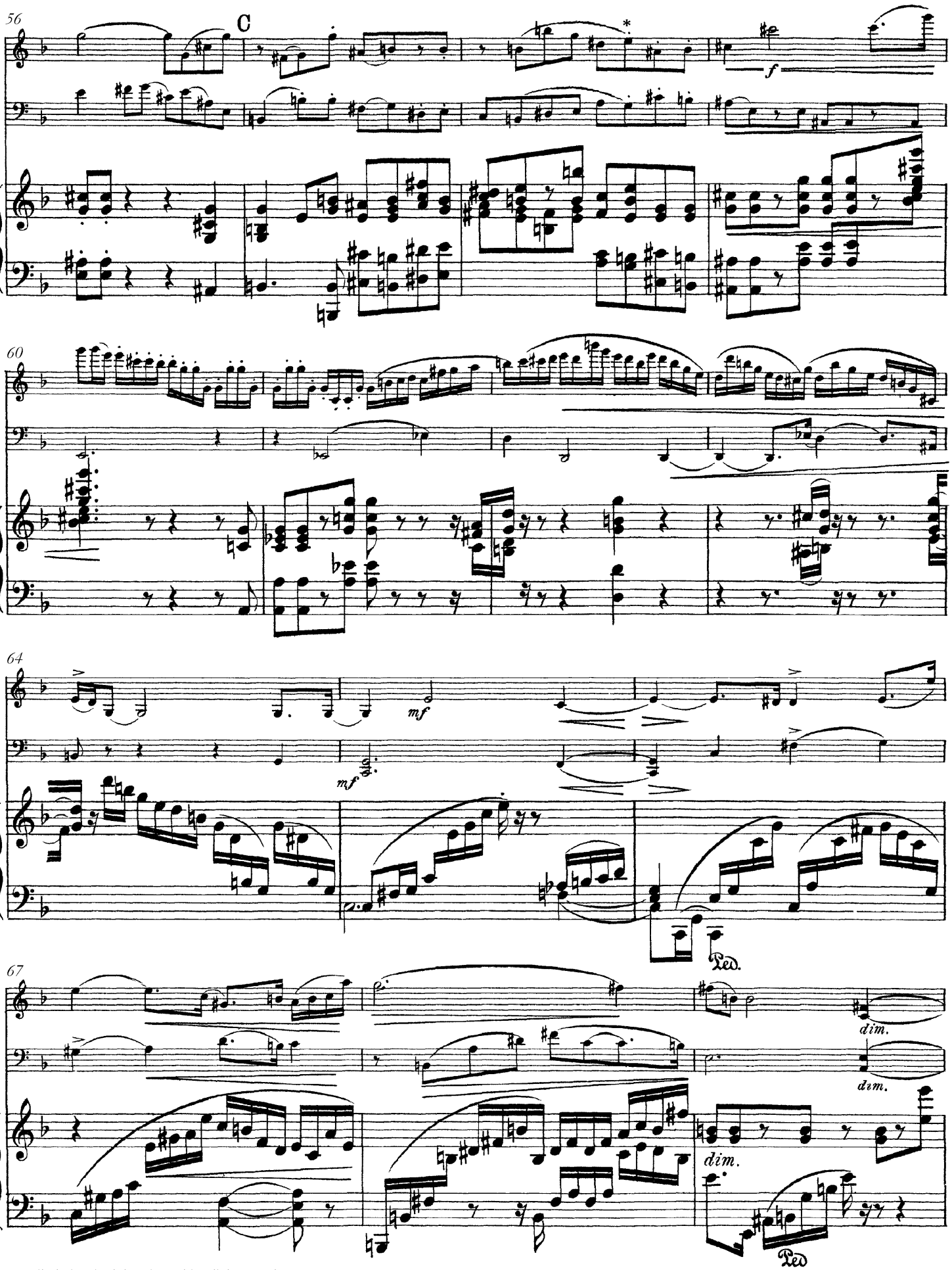

* Artikulation i Vl. korrigerad i enlighet med Vc.

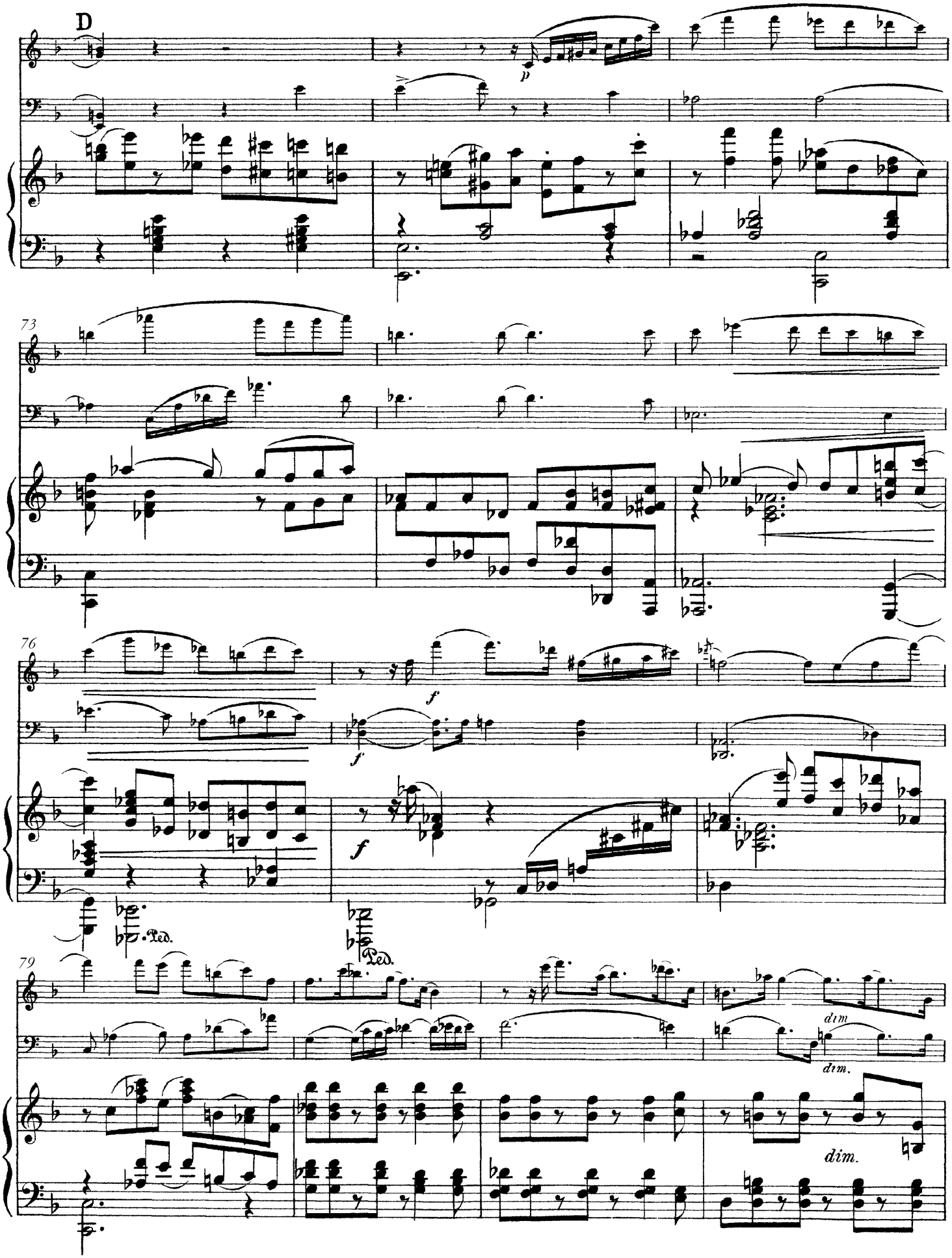
D
p
73
76
f
f
f
Ped.
Ped.
79
dim.
dim.
dim.

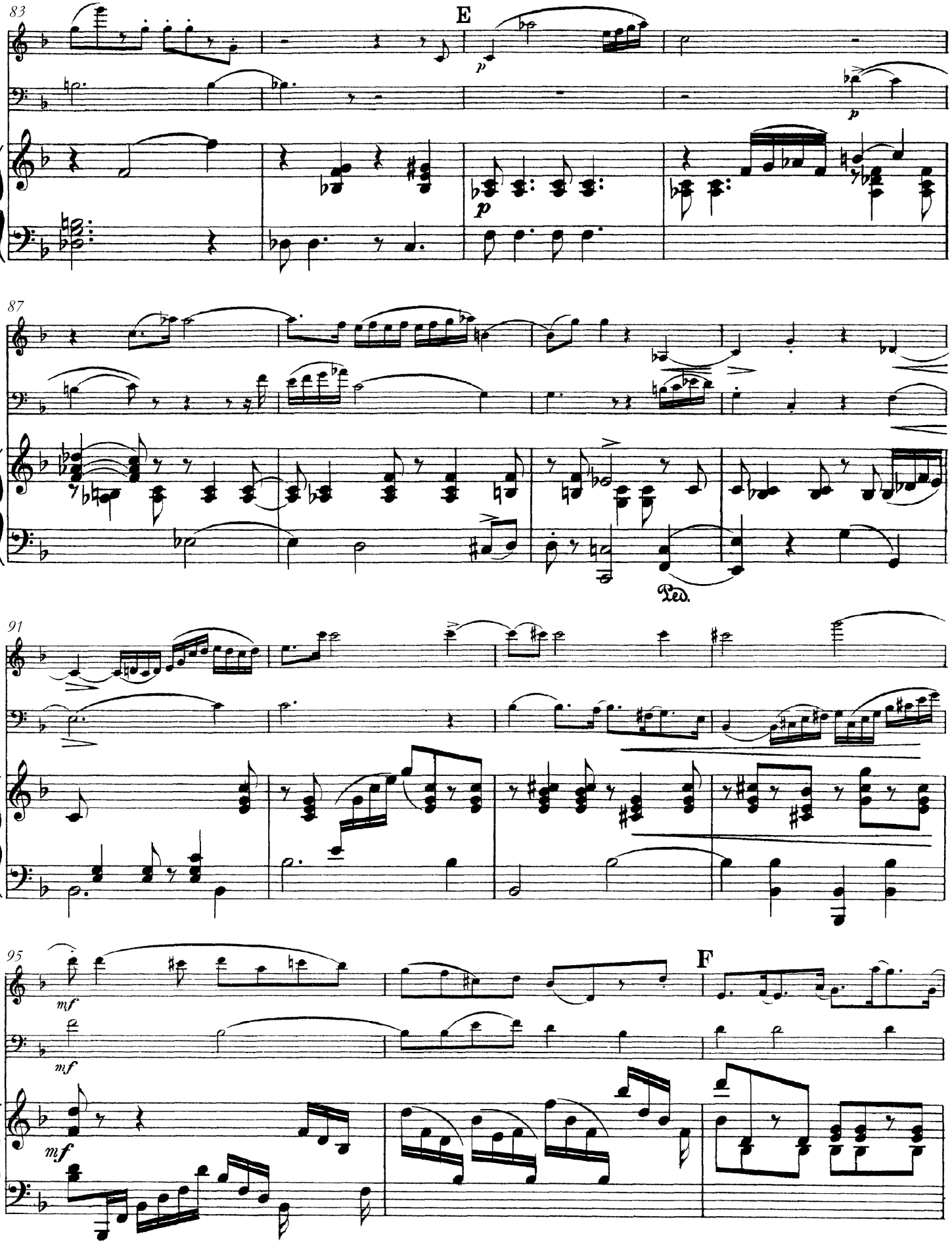
83
E
p
p
87
Ped.
91
95
mf
mf
mf
F

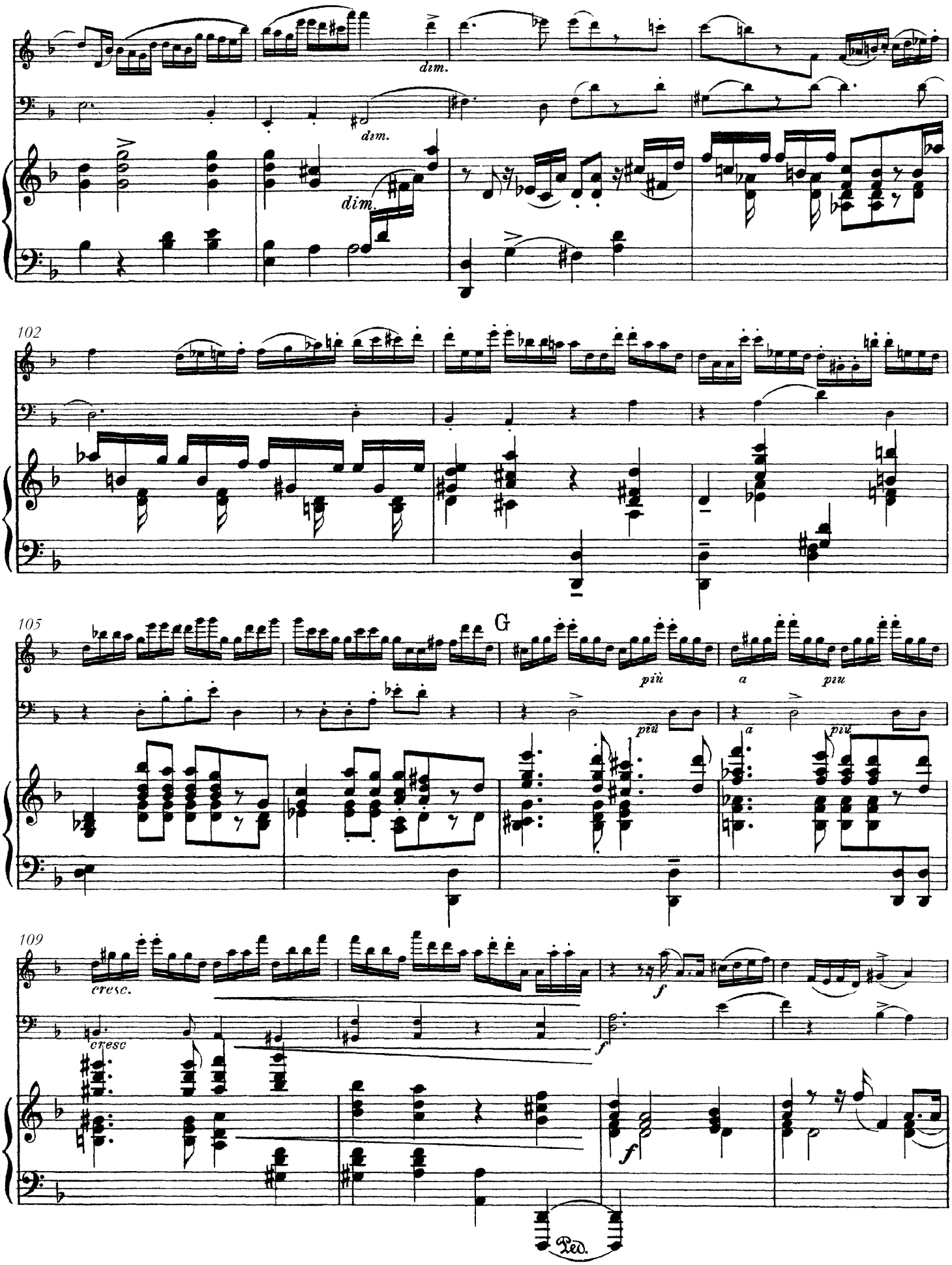
dim.
dim.
dim.
102
105
G
più
a
più
più
a
più
109
cresc.
cresc.
f
f
f
Ped.

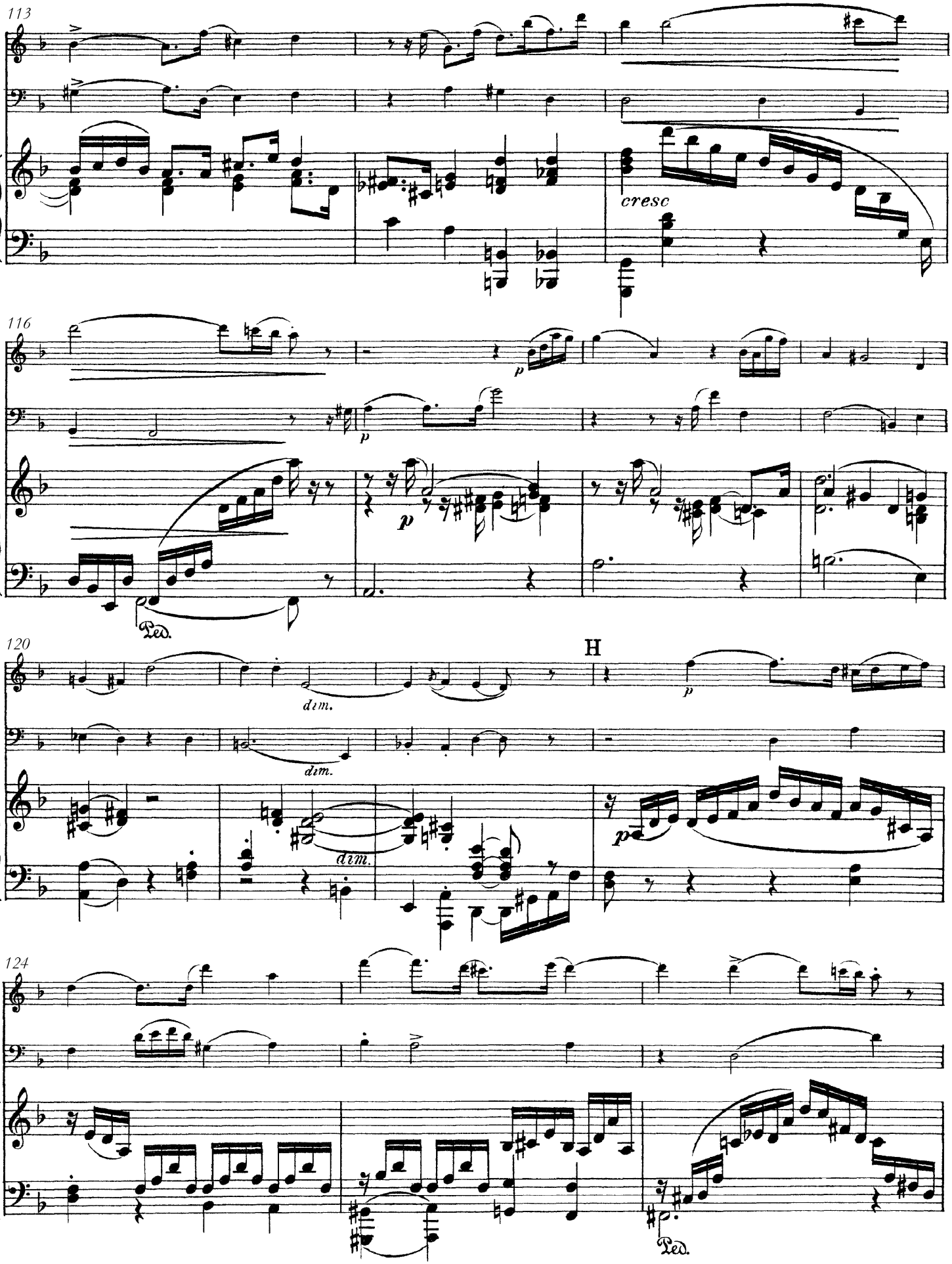
113
cresc
116
p
Ped.
120
dim.
dim.
dim.
H
p
124
Ped.

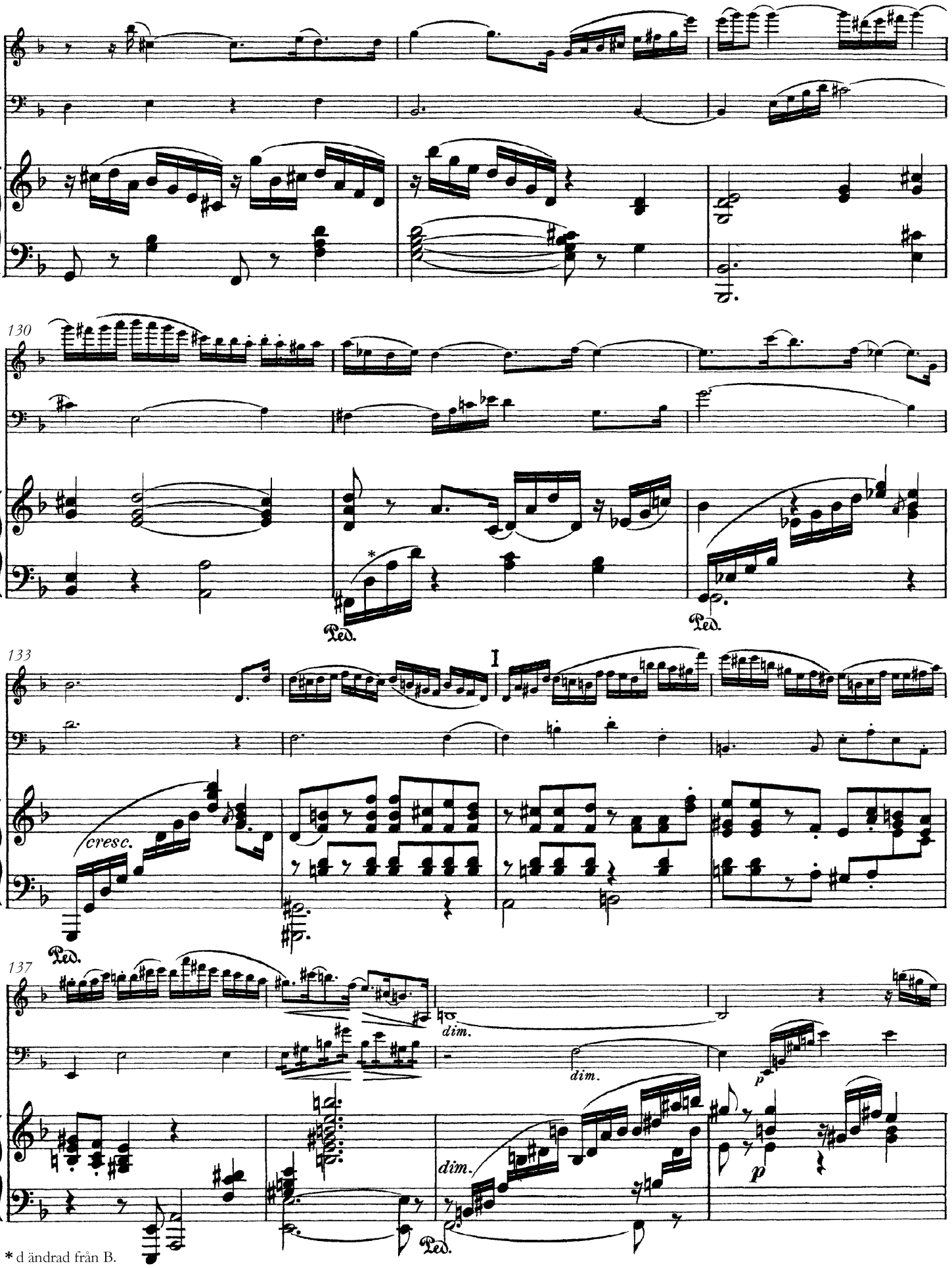

* d ändrad från B.

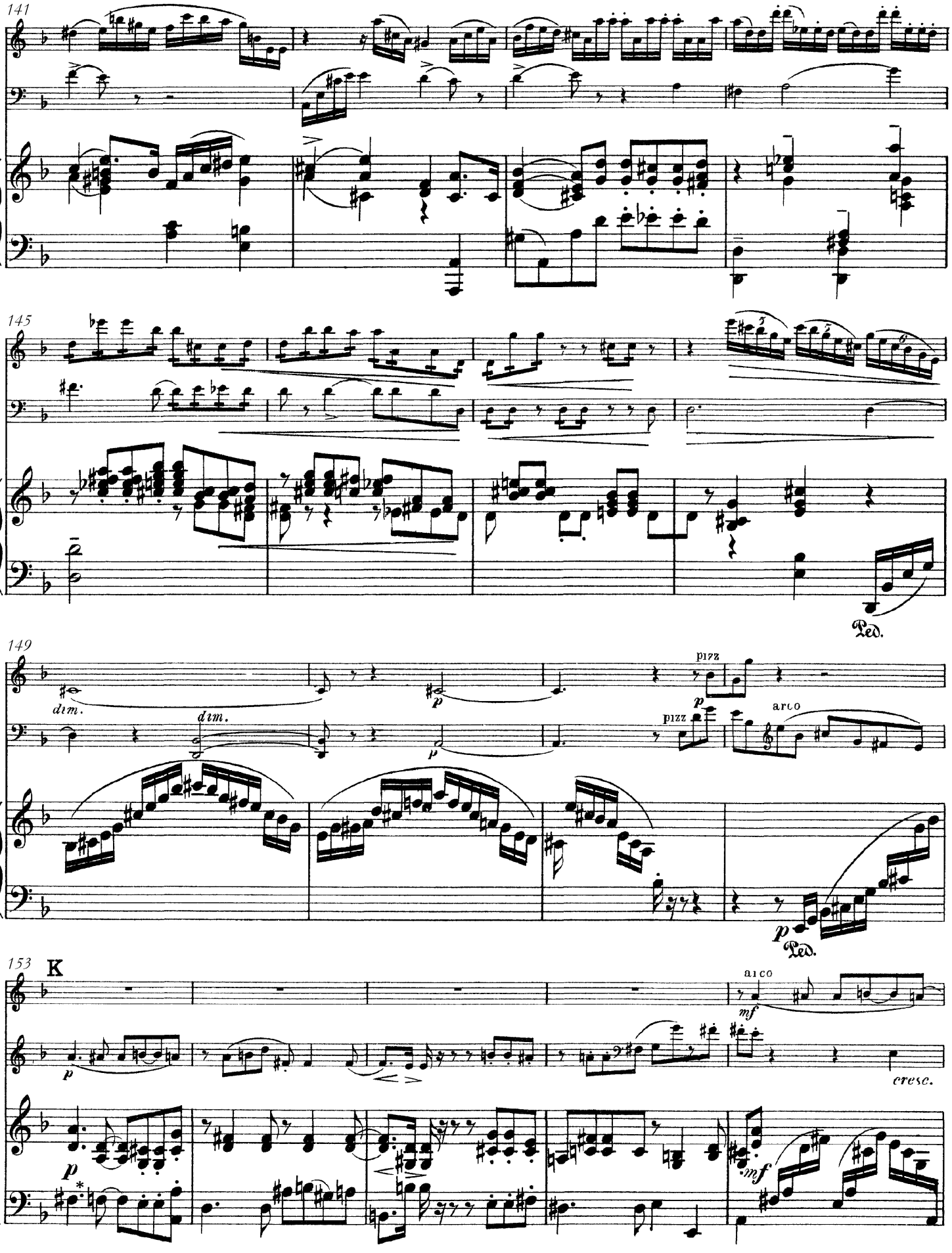

* Korsförtecken för f infört i analogi med takt 143.

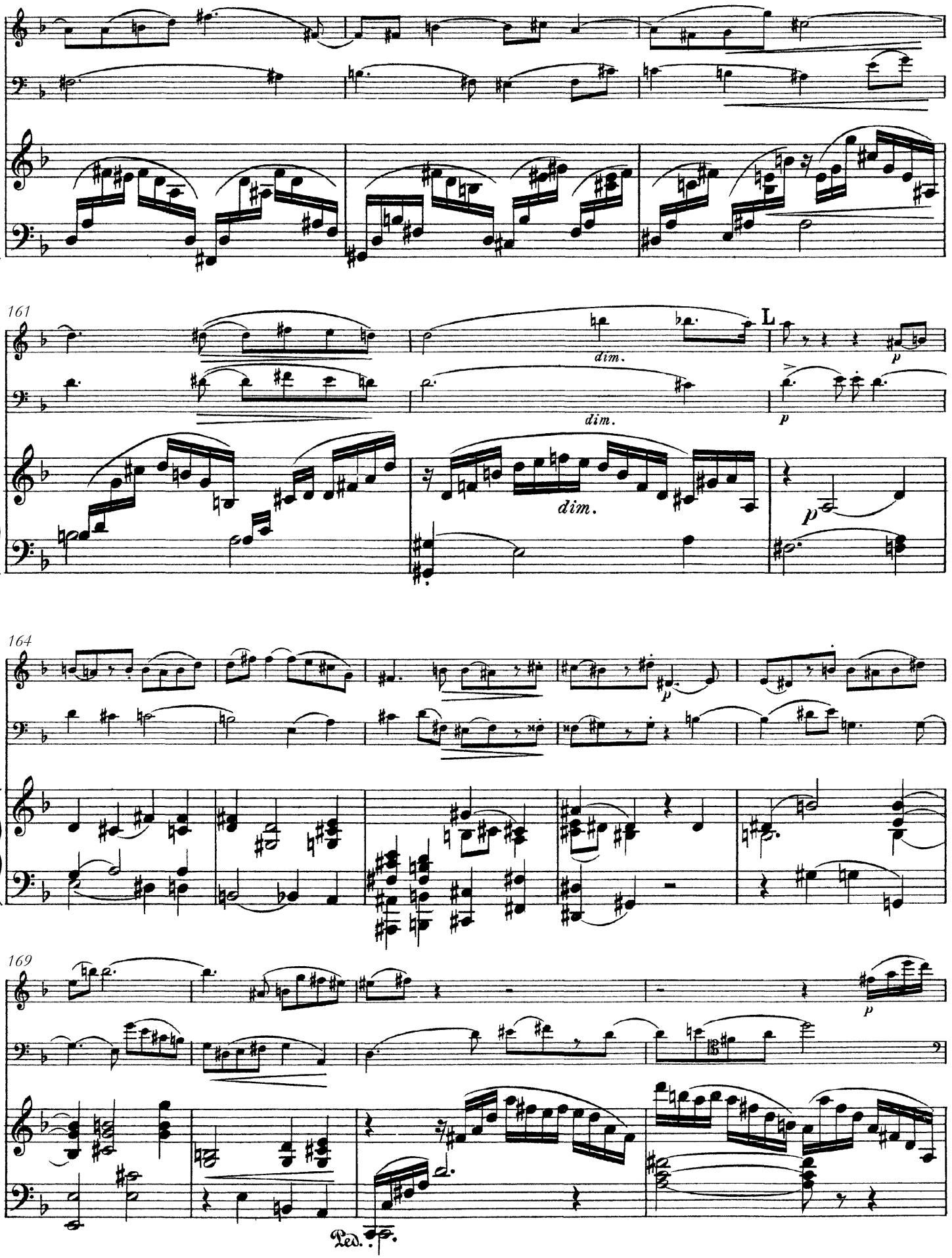
161
dim.
dim.
dim.
L
p
p
164
p
169
p
Ped.

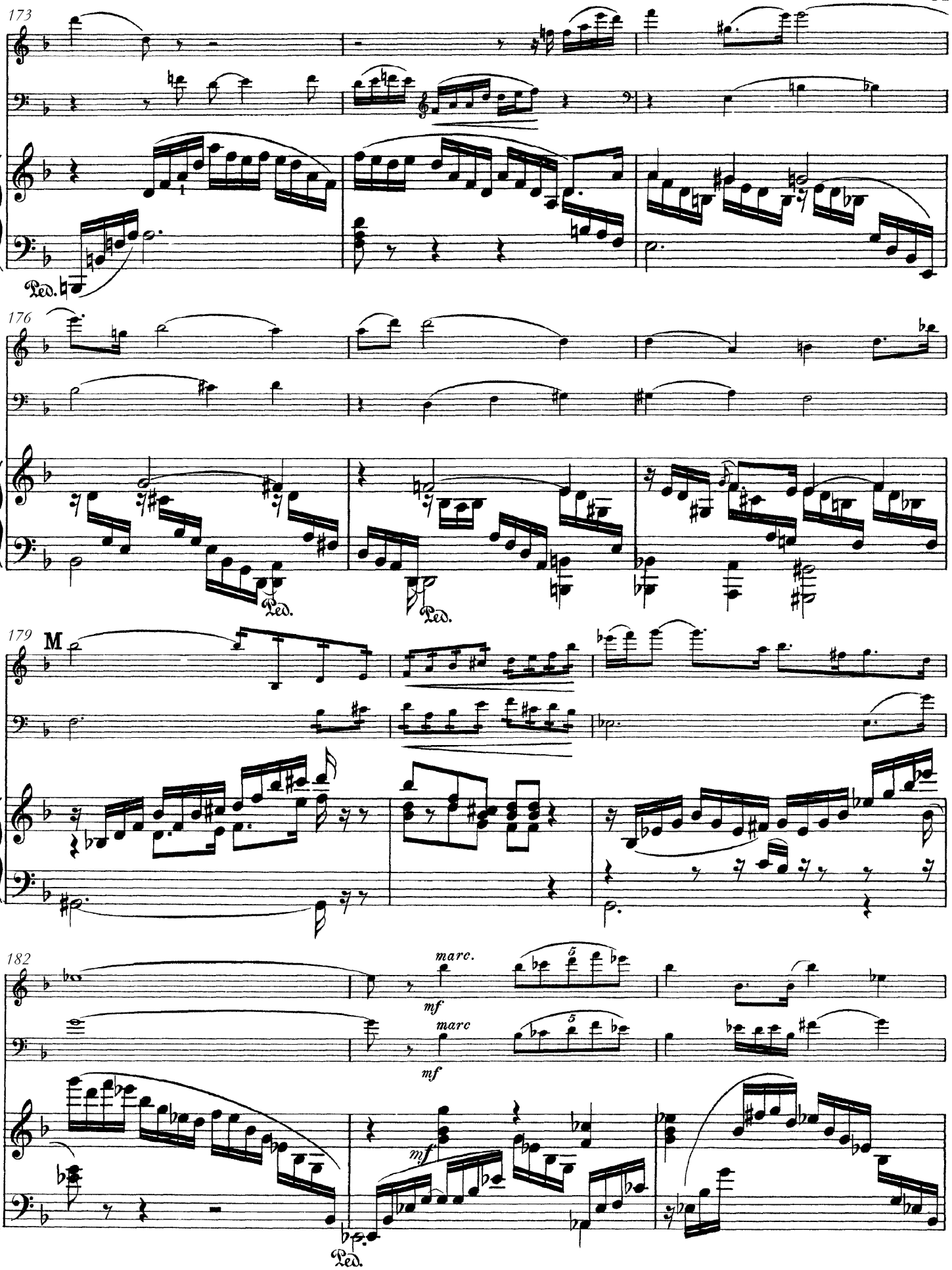
173
Ped.
176
Ped.
Ped.
179
M
182
marc.
mf
marc
mf
mf
Ped.

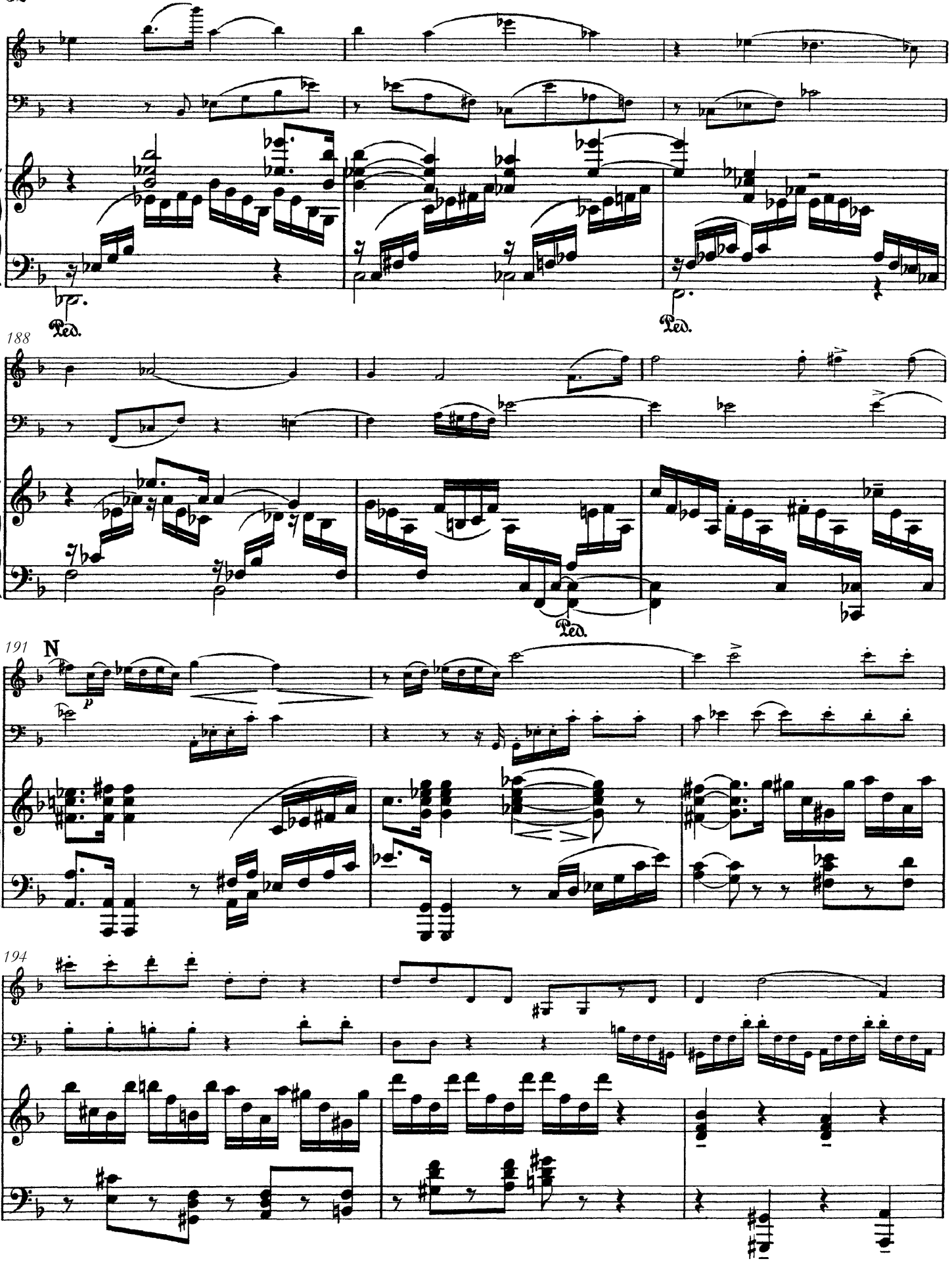
Ped.
Ped.
188
Ped.
191
N
p
194

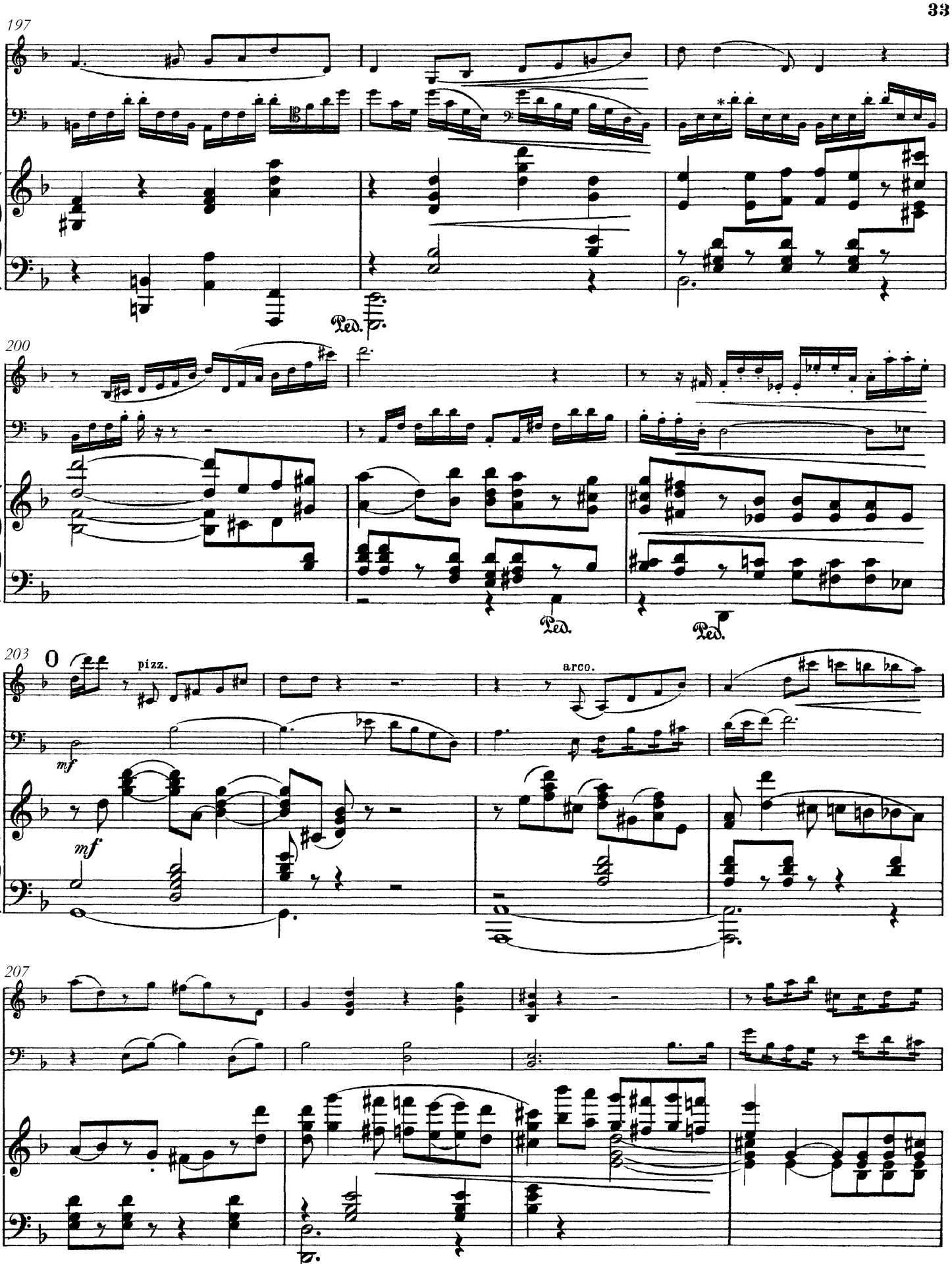

* e ändrat från g.

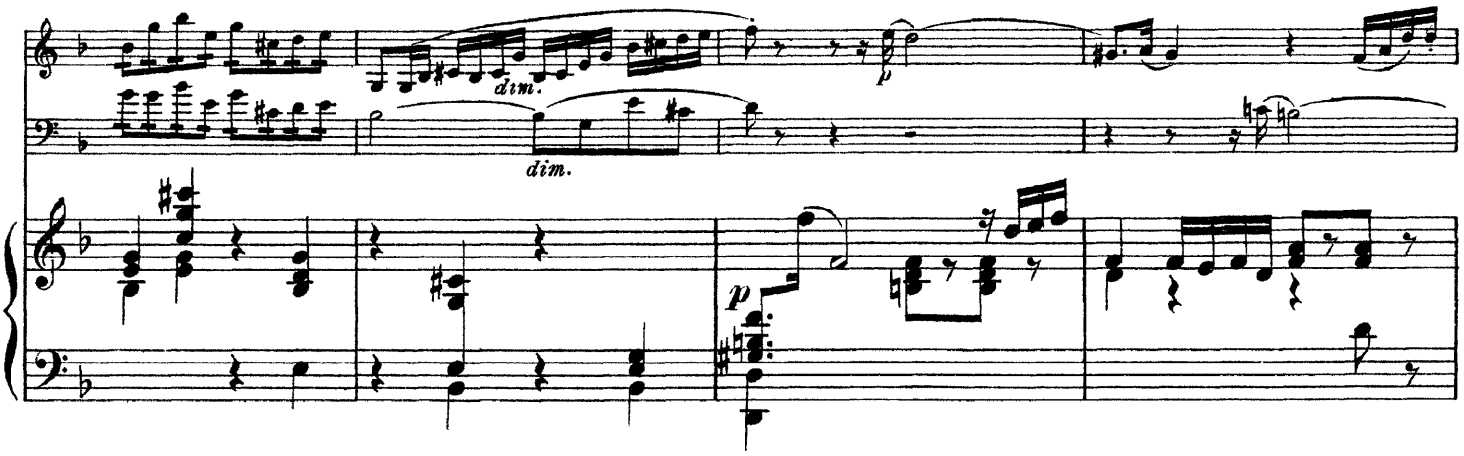

215

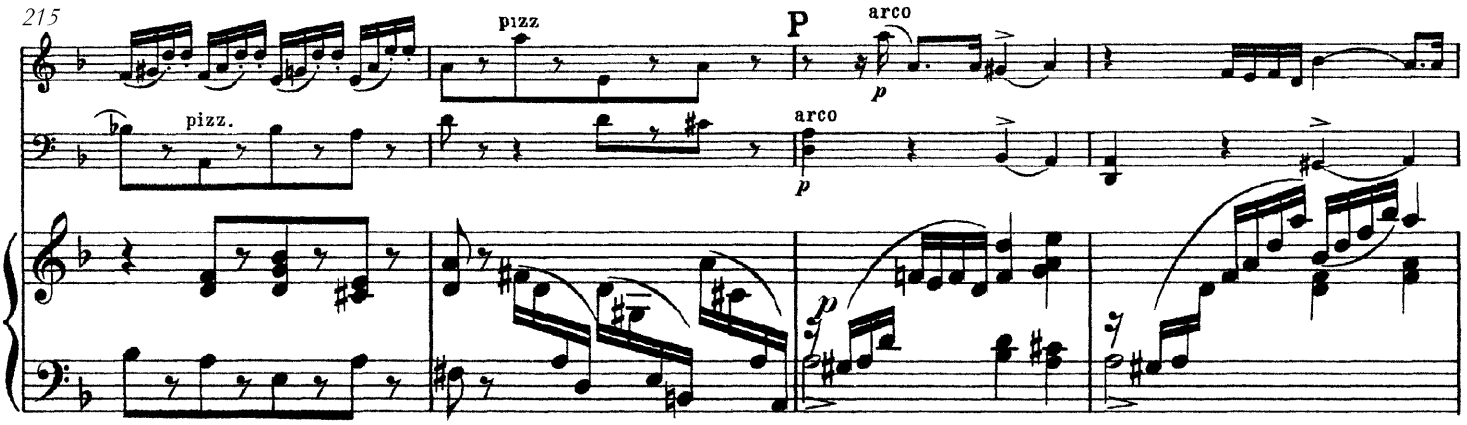

219

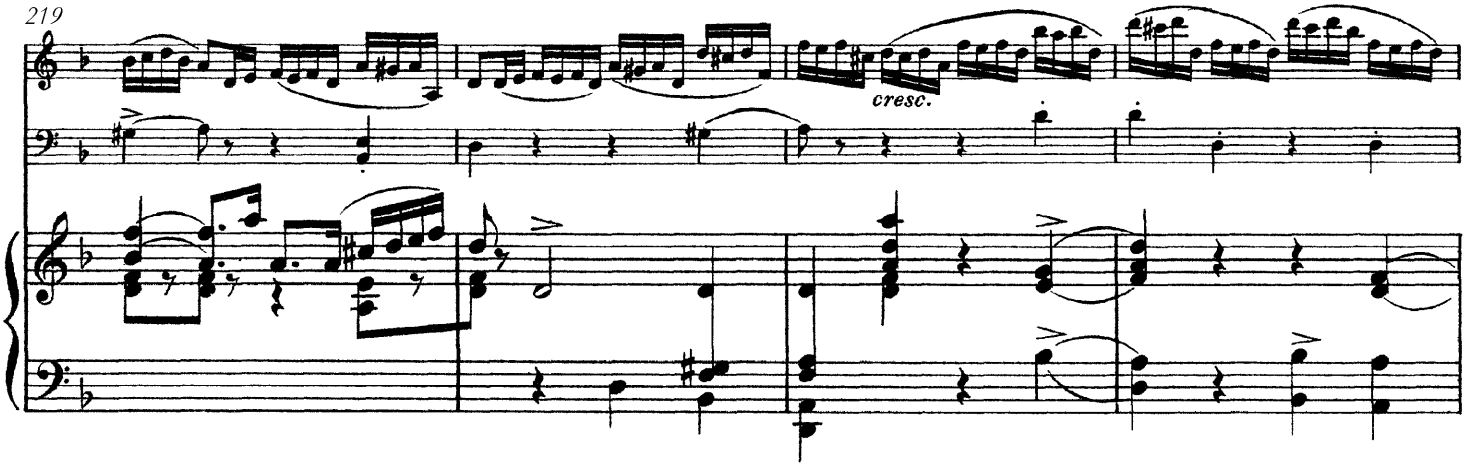

223

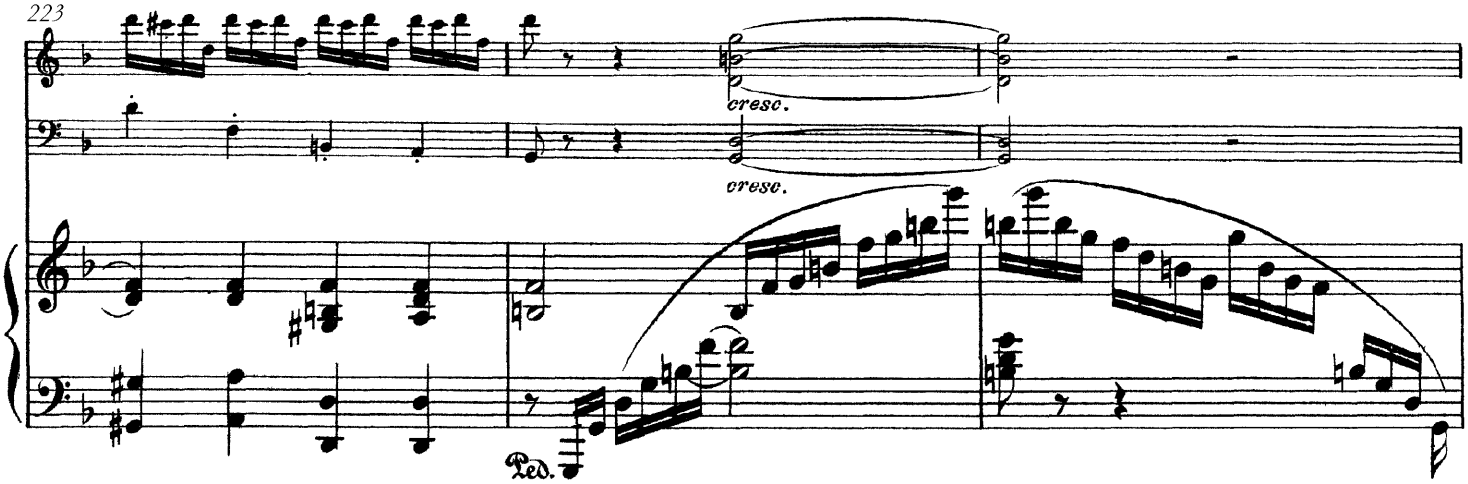

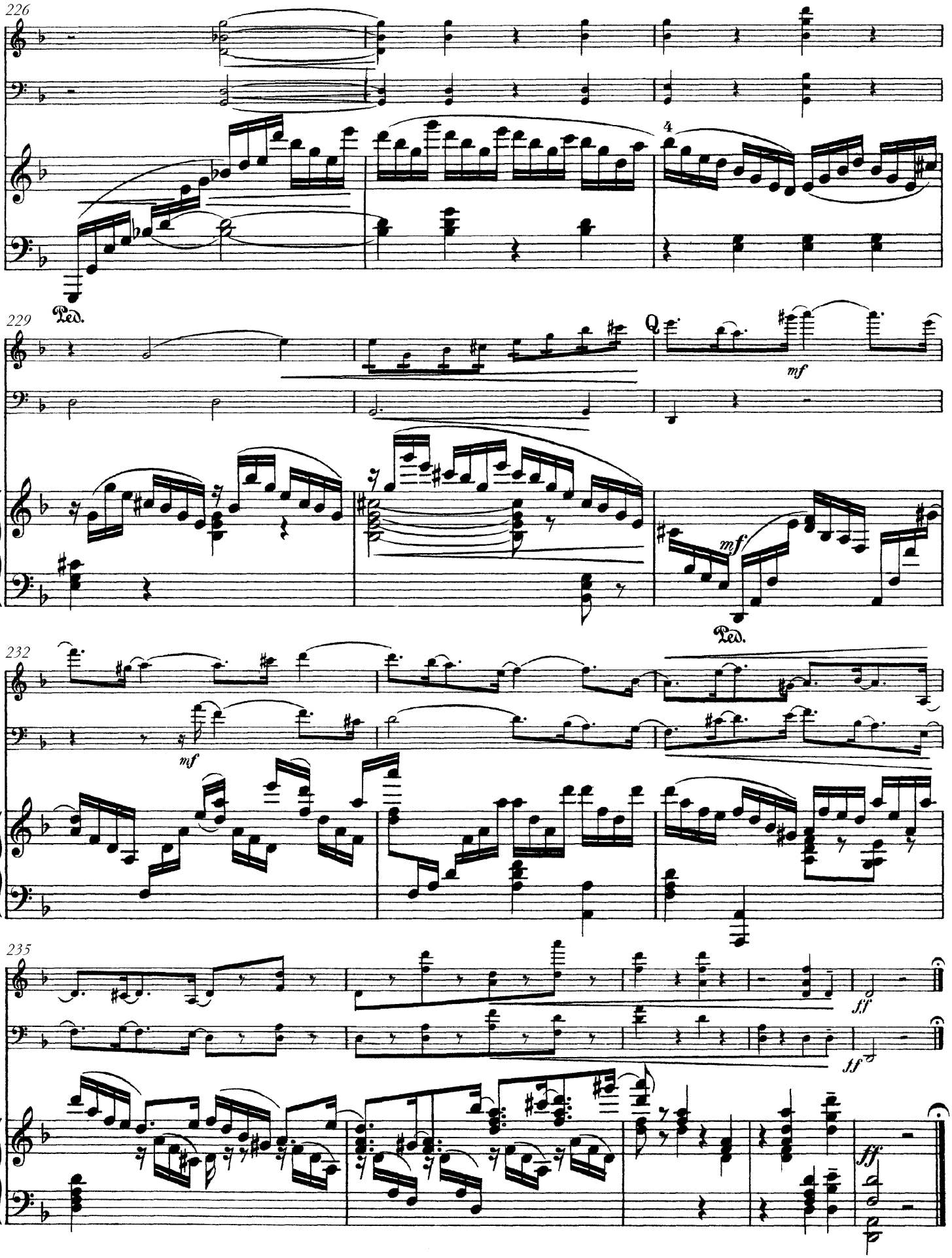
226
4
Ped.
229
mf
mf
Ped.
232
mf
235
ff
ff
ff

Laura Netzel

Laura Netzel (1839–1927) tillhör skaran av kvinnliga tonsättare som oförtjänt kommit utanför musikhistorieskrivningen. Hon föddes i Rantasalmi i Södra Savolaks med efternamnet Pistolekors, en adlig släkt med finländsk utbredning. Redan när hon var ett år gammal flyttade familjen till Stockholm, där hon sedan bodde resten av sitt liv.

Tack vare sin välbärgade familj fick Laura Netzel en gedigen musikutbildning: hon studerade piano för Mauritz Gisiko och österrikaren Anton Door (under hans vistelser i Stockholm), sång för Julius Günther och komposition för Wilhelm Heintze, samtliga framstående lärarnamn. Fördjupade studier i komposition genomförde hon under Charles-Marie Widor i Paris, en stad som hon flera gånger återvände till.

Laura Netzel debuterade som pianist 1856, således 17 år gammal. I decennier var hon verksam i Stockholms musikliv som pianist, kördirigent (för Harmoniska sällskapet) och konsertarrangör. Hon arbetade särskilt med konserter för välgörenhet och hade ett stort socialt engagemang.

Hon gifte sig 1866 med Wilhelm Netzel, sedermera professor i obstetrik och gynekologi vid Karolinska institutet.

Laura Netzels debut som tonsättare ägde rum 1874 under pseudonymen N Lago, men hon hade komponerat en hel del musik dessförinnan. Hennes verkförteckning omfattar solosånger, verk för kör, pianostycken och kammarmusik. Laura Netzels produktion kom att få förhållandevis stor spridning.
Hon fick verk utgivna i både Frankrike och Tyskland och framförda i ännu fler länder.

Gunnar Ternhag

Trio för piano, violin & violoncell op. 78

Laura Netzels Pianotrio i d-moll op. 78 skrevs i början på 1900-talet och trycktes av den franska firman Janin Frères år 1903. Pianotrion är Netzels sista för besättningen: tidigare hade hon skrivit två mindre och musikaliskt mer konventionella verk, Serenade op. 50 (1895) och Preludio e Fughetta op. 68 (1900). D-molltrion är också ett av Netzels musikaliskt och tekniskt mest avancerade verk.

Den formella strukturen är särskilt i yttersatserna i hög grad upplöst. Tydliga karaktärsskillnader mellan formdelar saknas och återkommande avsnitt är varierade och utbyggda på ett ofta genomgripande sätt.
Melodiken saknar i regel periodisk strukturering och bygger på motiv eller fraser som ständigt förändras i ett ständigt växelspel mellan de båda stråkinstrumenten. Den är också instrumentalt koncipierad och treklangsbunden, ofta med stora intervall som växer fram ur pianots harmoniska väv.

Harmoniken är modulerande i en senromantisk stil utan tydliga tonartsplan. César Francks kromatik är här säkert en förebild för Netzels tonspråk. Pianots prismatiskt skiftande ackordväv är uppbyggda av neapolitanska vändningar, förminskade ackord, tillagda kvart-sext-septim-intervall till det brutna treklangsackompanjemanget och i de stora slutfallen finns en förkärlek för subdominant-kadenser i moll och dur. De tre virtuost behandlade stämmorna är också invävda i varandra i en kontrapunktisk sats som ger musiken en kompakt, sammanhållen karaktär trots pianots övervägande homofona ackompanjemang.

Första satsen, *Allegro moderato*, har den upplösta formstrukturen till trots en skönjbar sonatform i botten. Ett första tema omfattar de sexton första takterna som avrundas med en kadens i huvudtonarten vid bokstaven A (takt 16). Ett följande överledningsparti leder över till ett andra tema i parallelltonarten F-dur med sidotema-karaktär vid bokstaven B (takt 43). Kadensartade violinfigurer leder över till en slutgrupp vid takt 77.

Ett genomföringsparti börjar vid övergången till G-dur takt 93. Genomföringen innehåller känslosamma förhållningar i en dialog mellan cello och violin, som kan ses som en bearbetning av sidotemats motiv. Återtagningen i takt 129 är till sin första del identisk med expositionen (t.o.m. takt 149) men sedan starkt varierad och med en kort coda vid takt 197.

Den andra satsen, *Andante tranquillo, Molto più vivo,* har som tempobeteckningarna antyder en tydlig överordnad tredelad ABA-struktur. A-delarna börjar med ett slags motto, en introduktion med den stora septiman som framträdande intervall i avrundningen. ”Grieg-intervallet” var säkert ett av de stilistiska drag som bidrog till att Netzels musik förknippades med en ’nordisk ton’ i Frankrike. Satsen i övrigt har också en starkt romantisk klangfärg med en högromantisk ’Tristan’- glidande kromatik.

Ytterdelarna omger en Mendelssohnskt scherzo-liknande mellandel. Satsfakturen är upplöst med korta motiv som avlöser varandra och med luftiga pianofigurationer påminnande om dem som Netzel använde i sin pianoetyd *Feux Follet* op. 49. Den återkommande A-delen är i sina första 12 takter identisk med den första delen men varieras i dess andra del och avslutas med en avstannande coda.

Tredje satsen, *Allegro deciso*, har också en upplöst formstruktur och återkommande avsnitt varieras på ett genomgripande sätt. Även här kan skönjas ett sonatformstänkande i botten. Första temat har en tvådelad periodisk struktur med dess andra del i molldominanten som modulerar tillbaka till tonikan. Efter ett överledningsparti (takt 13–43) kommer ett tydligt kontrasterande andratema som presenteras båda gångerna i varianttonarten D-dur.

Genomföringspartiet (takt 85–111) bygger delvis på klassisk bearbetningsteknik av första och andra temat. Återtagningsdelen är också till en början identisk med expositionens tema (takt 111–123) men varieras först på ett subtilt sätt och transformeras sedan mer genomgripande. Sidotemat återkommer i takt 153 men med varierad disposition mellan instrumenten. Slutgruppen är starkt utvidgad och virtuosa, kadensliknande figurationer i såväl stråkinstrument som piano skapar en dynamisk formavrundning.

Bertil Wikman

Källkritisk kommentar

Källmaterial:
Utgåvan baserar sig på en källa (**T**): Den tryckta utgåvan från Lyon, JANIN FRÈRES, éditeurs, 10, rue Président-Carnot. Copyright 1903 by Janin Frères. J.F. 609. På omslaget står: "A Monsieur Maurice Delfosse. Trio pour Piano, Violon et Violoncelle par N. Lago (Op. 78)".

Utgåvan består av en pianostämma med stråkstämmorna tillfogade på sedvanligt sätt ovanför (**TP**) samt en separat violinstämma (**TV**) och en cellostämma (**TC**).

Det exemplar som använts som förlaga återfinns på Musik- och teaterbiblioteket i Stockholm under rubriken Kvinnliga tonsättare Xkdea 785.28193.

Kommentarer
Nottexten i föreliggande utgåva utgör en reproduktion av notbilden i T, där utgivarens emendationer har förts in. Justeringar av bågar, förtecken, accenter och artikulation som inte har medfört förändrad läsart har företagits utan kommentar. I övrigt anförs nedanstående anmärkningar.

Takt	*System*	*Anmärkning*
Sats 2, Andante tranquillo – Molto più vivo – Tempo I		
Cellostämman		
46		H ändrat från d i enlighet med (**TP**).
111		Upptakten ändrad från 8-del till 4-del i enlighet med (**TP**).
Sats 3, Allegro deciso		
Pianopartituret		
20		(**TP**) korrigerat från i enlighet med (**TV**).
43	undre	Korsförtecken för f infört.
44	undre	Återställningstecken för a infört.
131	undre	d ändrad från B.
153	undre	Korsförtecken för f infört i analogi med takt 143.
Violinstämman		
51		Återställningstecken för stråkstämmornas sista 8-del tillagt.
58		Artikulationen i (**TV**) korrigerad i enlighet med (**TC**).
Cellostämman		
51		Återställningstecken för stråkstämmornas sista 8-del tillagt.
187		cess ändrat från Ass i enlighet med (**TP**).
199		e ändrat från g.
205		a ändrat från b, i enlighet med (**TP**).
223		f ändrat från d, i enlighet med (**TP**).

Laura Netzel

Laura Netzel (1839–1927) is one of the body of female composers who have undeservedly been omitted from music history. She was born in Rantasalmi, in Southern Savonia, with the surname Pistolekors, a noble family of Finnish extraction. When she was a year old, her family moved to Stockholm, where she would spend the rest of her life.

Thanks to her well-heeled family, Laura Netzel received a solid musical education: she studied piano for Mauritz Gisiko and the Austrian Anton Door during his stays in Sweden; song for Julius Günther and composition for Wilhelm Heintze, all prominent teachers. She pursued deeper studies in composition for Charles-Marie Widor in Paris, a city to which she returned several times.

Netzel made her debut as a pianist in 1856, at the age of 17. For decades, she was active in the Stockholm music life as pianist, choir conductor for Harmoniska Sällskapet (the Harmonic Society) and concert arranger. She especially worked on charity concerts, and was greatly socially engaged.

In 1866, she married Wilhelm Netzel, who later became professor of obstetrics and gynaecology at Karolinska Institutet.

Netzel made her debut as a composer in 1874, under the pseudonym N. Lago, but she had composed quite a lot of music previously. Her body of works comprises solo songs, works for choir, piano and chamber music. Netzel's production eventually came to enjoy relatively great circulation. She had works published in both France and Germany, and performed in several more countries.

Gunnar Ternhag
Trans. Martin Thomson

Trio for Piano, Violin & Cello op. 78

Laura Netzel's piano trio in D minor op. 78 was written in the early 1900s and printed by the French firm Janin Frères in 1903. The piano trio is Netzel's final work for this instrumentation: she had previously written two smaller and musically more conventional pieces, *Serenade* op. 50 (1895) and *Preludio e Fughetta* op. 68 (1900). The D minor trio is also one of Netzel's most advanced works, both musically and technically.

Its formal structure, especially in the outer movements, is very dissolute. There are no clear differences in character between formal parts, and recurring sections are often pervasively varied and expanded.

The melody generally lacks periodic structure, and builds on themes or phrases that constantly change along with the interplay between the two string instruments. It is also instrumentally conceived and committed to triads, often with large intervals that emerge from the piano's harmonic weave.

The harmony is modulated in a late romantic style, lacking any clear key facture. It is safe to say that César Franck's chromatic music has served as a model for Netzel's tone language. The piano's prismatic shifting chords are formed of Neapolitan twists, diminished chords, fourth-sixth-seventh inter-

vals added to the broken triad accompaniment, and there is a preference for minor and major subdominant cadences in the great cadenzas. The three virtuosic parts are also interwoven in a counterpoint movement, giving the music a compact, coherent character in spite of the piano's predominantly homophone accompaniment.

Despite its dissolute formal structure, the first movement, *Allegro moderato*, has a discernible sonata form at its base. A first theme comprises the initial 16 bars, which are rounded off by a cadenza in the main key at the letter A (bar 16). A transitional part follows, leading to a second theme in the parallel key of F major with a minor theme character at the letter B (bar 43). Cadenza-like violin figures lead to a codetta in bar 77.

A transition part starts at the shift to G major in bar 93. This transition contains emotional interplay in the dialogue between cello and violin, which can be seen as an adaptation of the second theme. The recapitulation in bar 129 is identical with the exposition at first (up until bar 149), but then varies markedly and has a short coda in bar 197.

The second movement, *Andante tranquillo, Molto più vivo*, has a clearly tripartite ABA structure, as indicated in the tempo. The A parts start with a kind of motto, an introduction rounded off by a prominent major seventh interval. The 'Grieg interval' was certainly one of the characteristic traits that contributed to Netzel's music being associated with a 'Nordic tone' in France. The movement is also coloured with a highly romantic timbre, and high-romantic, Tristan-like sliding chromatics. The outer parts surround a Mendelssohnian scherzo-like middle part. The facture is broken up by short successive themes and airy piano figurations reminiscent of those Netzel used in her piano etude *Feux Follet* op. 49. The recurring A part is identical to the first part in its first 12 bars, but is varied in its second part and ends with a final coda.

The third movement, *Allegro deciso*, also has a dissolute formal structure and recurring sections with pervasive variations. Here too, a sonata form can be discerned at the base. The first theme has a two-part periodic structure, with its second part in the minor dominant, modulating back to the tonic. After a transition (bars 13 to 43) follows a clearly contrasting second theme, presented both times in the variant D major key.

The development (bars 85 to 111) is partly based on a classical adaptation of the first and second themes. The recapitulation is also at first identical with the exposition theme (bars 111 to 123), but is at first subtly varied and then later more profoundly transformed. The minor theme returns in bar 153, but with a different disposition between instruments. The codetta is widely expanded and virtuosic, cadenza-like figurations in string instruments and piano alike create a dynamic formal coda.

Bertil Wikman
Trans. Martin Thomson